

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**İZMİR DEPREMİNİ YAŞAYANLARIN TRAVMA SONRASI
STRES BOZUKLUĞU, KAYGI VE PSİKOLOJİK BÜYÜME
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nur Pelin BURAN

Lefkoşa

Haziran, 2022

NUR PELİN BURAN

**TRAVMA SONRASI STRES
BOZUKLUĞU, KAYGI VE
PSİKOLOJİK BÜYÜME
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS
TEZİ**

2022

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**İZMİR DEPREMİNİ YAŞAYANLARIN TRAVMA SONRASI
STRES BOZUKLUĞU, KAYGI VE PSİKOLOJİK BÜYÜME
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nur Pelin BURAN

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ**

**Lefkoşa
Haziran, 2022**

Onay

Nur Pelin Buran tarafından hazırlanan “ İzmir Depremine Yaşayanların
Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kaygı Ve Psikolojik Büyüme
Düzeylerinin İncelenmesi ” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite
standartlarına uygunluğu ile ilgili Psikoloji Anabilim/ Anasanat Dalında
Yüksek Lisans/ Doktora Tezi olarak 13.06.2022 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Adı – Soyadı

İmza

Jüri Başkanı:

Dr. Binyıl Harmancı

Jüri Üyesi:

Yrd. Doç. Dr. / Armin Özcan

Danışman:

Doç. Dr. / Mehmet Kaya

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

21.1.2022

Doç. Dr. / Mehmet Kaya

Ünvan, Ad-Soyad

Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can BAŞER

Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Nur Pelin Buran

...../...../.....

Gün/Ay/Yıl

Teşekkür

En başta Hayatım boyunca yanımda olan canım babam Hüseyin Buran ve kıymetli annem Sultan Buran' a sonsuz teşekkürler. Çok küçük yaşlarda kaybetsem de her zaman benimle olduğunu bildiğim abim Aytun Samet Buran'a en içten teşekkürler. Ayrıca Kuzey Kıbrıs başta olmak üzere şansım olduğunu düşündüğüm Demokan Birlik'e teşekkürler. Son olarak Yüksek Lisans sürecimde ve Psikoloji alanında bana yol gösterici olan, enerjisine hayran olduğum Doç. Dr. Meryem Karaaziz'e, kıymetli bilgilerini bizimle paylaşan Prof. Dr. Mehmet Çakıcı, Dr. Bingöl Subaşı Harmancı ve Yrd. Doç. Dr. Hande Çelikay Söyler'e teşekkürler.

Nur Pelin Buran

Özet

İzmir Depremini Yaşayanların Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kaygı Ve Psikolojik Büyüme Düzeylerinin İncelenmesi

Buran, Nur Pelin

Yüksek Lisans/Doktora Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

Haziran 2022, 96 sayfa

Dünyada ve Türkiye’de oldukça sık yaşanan depremler hayatlarımızda maddi ve manevi kayıplara yol açmakta ve hayatımızda travmalar yaratmaktadır. Bu çalışmanın amacı, 2020 yılında 30 ekimde meydana gelen İzmir depremi sonrasında bireylerin travma sonrası stres bozukluğu, kaygı ve psikolojik büyüme düzeylerinin incelenmesidir. Çalışmada bireylerin yaş, cinsiyet, medeni hal, aylık gelir gibi sosyo-demografik özellikleri ile travma sonrası stres bozukluğu, kaygı ve psikolojik büyüme düzeyleri karşılaştırılmıştır. Araştırmaya İzmir merkez ve ilçelerinde yaşayan 18-65 yaş arası 407 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan bireylere sosyo-demografik özelliklerini tespit etmek için kişisel bilgi formu, Deprem sonrası Travma Düzeyini Belirleme Ölçeği, DSM-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Büyüme Envanterleri uygulanmıştır. Uygulanan envanterler ile bazı Sosyo-demografik özellikler arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Sonuç olarak Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kaygı ve Psikolojik Büyüme düzeyleri incelendiğinde aralarında pozitif yönde anlamlı bir fark bulunmuştur. Ayrıca Travma Sonrası Stres Bozukluğu düzeyi Kaygı ve Psikolojik Büyüme düzeylerini arttırmıştır. Son olarak deprem hayatlarımızda ne kadar olumsuz sonuçlar getirse de Travma sonrası psikolojik büyüme olumlu sonucudur. Travma üzerine çalışmalar yapılırken bu sonuç göz ardı edilmemeli üzerine daha çok çalışılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kaygı, Psikolojik Büyüme.

Abstract

Investigation Of Post Traumatic Stress Disorder, Anxiety And Psychological Growth Levels Of People Who Have Experienced The Izmir Earthquake

Buran, Nur Pelin

MSc/PhD Department Of Clinical Psychology

June 2022 , pages 96

Earthquakes, which are experienced quite frequently in the world and in Turkey, cause material and moral losses in our lives and create traumas in our lives. The aim of this study is to examine the post-traumatic stress disorder, anxiety and psychological growth levels of individuals after the Izmir earthquake that occurred on October 30, 2020. In the study, sociodemographic characteristics of individuals such as age, gender, marital status, monthly income, and post-traumatic stress disorder, anxiety and psychological growth levels were compared. 407 people between the ages of 18-65 living in the center and districts of Izmir participated in the research. Personal information form, Post-earthquake Trauma Level Determination Scale, DSM-5 Level 2 Anxiety Scale and Post-Traumatic Growth Inventories were applied to the individuals participating in the study to determine their sociodemographic characteristics. A significant difference was found between the applied inventories and some sociodemographic characteristics.

As a result, when the levels of Post Traumatic Stress Disorder, Anxiety and Psychological Growth were examined, a significant positive difference was found between them. In addition, the level of Post Traumatic Stress Disorder increased the levels of anxiety and Psychological Growth. Finally, no matter how negative the earthquake brings in our lives, psychological growth after trauma is a positive result. While working on trauma, this result should not be ignored and more work should be done on it.

Keywords: Earthquake, Post Traumatic Stress Disorder, Anxiety, Psychological Growth.

İÇİNDEKİLER

Onay	Error! Bookmark not defined.
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür	iii
Özet	iv
Abstract	v
İÇİNDEKİLER	vi
Tablolar Listesi	viii
Kısaltmalar	x
BÖLÜM I	1
Giriş	1
1.1 Problem Durumu	2
1.2 Araştırmanın Amacı	4
1.2.1 Alt Amaçlar	4
1.3 Araştırmanın Önemi	5
1.4 Sınırlılıklar	6
1.5 Tanımlar	6
BÖLÜM II	8
Kavramsal Temeller / Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	8
2.1.Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB)	8
2.1.1 Literatürde yapılmış TSSB ile ilgili araştırmalar	9
2.2 Travma Sonrası Psikolojik Büyüme	10
2.2.1 Literatürde yapılmış travma sonrası psikolojik büyüme ile ilgili çalışmalar	11
2.3 Kaygı	12
2.3.1 Literatürde yapılmış Deprem sonrası kaygı düzeyi ile ilgili çalışmalar	13
BÖLÜM III	15
Yöntem	15
3.1 Araştırmanın Modeli	15
3.2 Evren ve Örneklem	15
3.3 Veri Toplama Araçları	16
3.3.1 Kişisel Özellikler Formu	16

3.3.2 Deprem Sonrası Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	16
3.3.3 DSM-5 Düzey-2 Anksiyete Ölçeği	17
3.3.4 Travma Sonrası Büyüme Envanteri	18
3.4 Veri Toplaması	18
3.5 Verilerin İstatistiksel Analizi	18
3.6 Çalışma Planı ve Süreci	20
BÖLÜM IV	20
Bulgular ve Yorumlar	20
BÖLÜM V	49
Tartışma	49
BÖLÜM VI	62
Sonuç ve Öneriler	62
6.1. Sonuç	62
6.2. Öneriler	64
Kaynakça	65
EKLER	74
Ek 1. 74	
Aydınlatılmış Onam Formu:	74
Ek 2. 75	
Bilgilendirilmiş Onam Formu:	75
Ek 3. 76	
Kişisel Bilgi Formu	76
Ek 4. 77	
Travma Sonrası Büyüme Envanteri	77
Ek 5. 78	
Deprem Sonrası Travma Düzeyini Belirleme Ölçeği	78
Ek 6. 79	
DSM-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	79
Ek 7. 80	
Ölçek İzinleri	80
Özgeçmiş	84
İntihal Raporu	85
Etik Kurul Raporu	86

Tablolar Listesi

Tablo 1.Kolmogorov-Smirnov Testi **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 2.Deprem Yaşayan Bireylerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 3.Deprem Yaşayan Bireylerin Depreme İlişkin Bazı Özelliklerine Göre Dağılımı **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 4.Deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 5.Deprem Yaşayan Bireylerin Cinsiyetine Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 6.Deprem Yaşayan Bireylerin Yaş Grubuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 7.Deprem Yaşayan Bireylerin Eğitim Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 8.Deprem Yaşayan Bireylerin Medeni Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 9.Deprem Yaşayan Bireylerin Medeni Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 10.Deprem Yaşayan Bireylerin Gelirine Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 11.Deprem Yaşayan Bireylerin Deprem Sırasında Bulunulan Yere Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması**Error! Bookmark not defined.**

Tablo 12.Deprem Yaşayan Bireylerin Depremde Yakınlarından Enkaz Altında Kalan Biri Olması Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 13.Deprem Yaşayan Bireylerin Depremde Yakınlarından Hayatını Kaybeden/Yaralanan Biri Olması Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 14.Deprem Yaşayan Bireylerin Depremde Korku Yaşama Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması**Error! Bookmark not defined.**

Tablo 15.Deprem Yaşayan Bireylerin Şu Anda Psikolojik Destek Almadurumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 16.Deprem Yaşayan Bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği İle Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanları Arasındaki Korelasyonlar**Error! Bookmark not defined.**

Tablo 17.Deprem Yaşayan Bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği Puanlarının Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 18.Deprem Yaşayan Bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği Puanlarının Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu...**Error! Bookmark not defined.**

Kısaltmalar

TSSB: Travma Sonrası Stres Bozukluğu

APA: American Psychological Association (Amerikan Psikoloji Birliği)

TSB: Travma Sonrası Büyüme

DSM-5: Diagnostic And Statistical Manual Of Mental Disorders (Mental Bozuklukların Tanısal Ve Sayımsal El Kitabı)

DSTDBÖ: Deprem Sonrası Travma Düzeyini Belirleme Ölçeği

TSB: Travma Sonrası Büyüme

BÖLÜM I

Giriş

Dünya insanların güvende hissettikleri yerdir ve çoğu kişi üzerinde yaşarken bu güvenilirliği sorgulamaz. Yaşanan bazı durumlar insanların güvenlerini zedeleyebilir. Bu olaylar ruhsal ve fiziksel bütünlüğü etkileyerek kişilerin yaşamlarını travmatik hale getirir (APA,2000). Doğal afetler insanların hayatlarında çok büyük yıkımlara, yaralanmalara ve kayıplara yol açmaktadır. Afetlerin bireysel etkisinin yanında toplumsal boyutta da etkisi vardır (Katz, & diğ., 2002). Türkiye bu afetlerden biri olan depreme dünyada 3. Sırada maruz kalmaktadır. Türkiye’de her yıl depremler yaşanmaktadır. Türkiye’deki veriler incelendiğinde son yıllarda çok sayıda can ve mal kayıpları yaşanmıştır. Örneğin etkisinin büyük olduğunu bildiğimiz 1999 yılında olan Marmara depreminde 644 kişi, 2011 yılındaki Van depreminde 604 kişi hayatını kaybetmiştir (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 2011).

30 Ekim 2020 de saat 14.51’de merkez üssü Yunanistan’a bağlı Sisam adası olmakla beraber Türkiye’nin İzmir iline bağlı Seferihisar ilçesine yaklaşık 23 kilometre uzaklıkta yer alan, yerin 16.5 km altında 6.9 şiddetinde gerçekleşen ve 16 saniye boyunca devam eden deprem en başta İzmir olmak üzere birçok ili etkilemiştir. Bu deprem sonunda 117 can hayatını kaybetmiş, 1034 kişi yaralanmış ve 15.000 kişi evsiz kalmıştır. Yunanistan da ise 2 kişi ölmüş, 19 kişi ise yaralanmıştır. Bu deprem 2020 yılında yaşanan en ölümcül deprem olarak tarihe geçmiştir (Akduman,2021). Depremler ve diğer afetler (sel, yangın, çığ, toprak kayması vb.) ani olarak yaşanması, canlılarda dehşet ve çaresizlik duygusu ortaya çıkması, hayatlarında yıkımlar yaratması sonucunda insan hayatında travmatik bir olay olarak kabul edilir (Kurt ve Gülbahçe,2019). Ayrıca deprem gibi yaşanan büyük bir travmadan sonra gerçekleşen olumsuz durumlarda olayı daha travmatik hale getirebilir. Bu olumsuz durumlar depremden sonraki barınma sorunları, hava durumunun kötü olması, aile ve

yakınların kaybı, işsizlik sorunları, psikolojik destek görmede yetersizlikler ve yardım paketlerinin deprem mağdurlarına anında ulaştırılmamasıdır (Kurt,2019).

Ülkemizin çoğu bölgesi birinci deprem bölgesidir. Bu bölgelerdeki iller sırası ile İzmir, Balıkesir, Manisa, Muğla, Aydın, Denizli, Isparta, Uşak, Bursa'yı takip etmektedir. Birçok il riskli bölgede olmasına rağmen depremle nasıl yaşayacağını nasıl önlemler alması gerektiğini bilmediği için olası bir deprem durumunda travmatik olaylar kısa süreli gerçekleşse de psikolojik açıdan uzun süreli etkiler bırakmaktadır (Canel ve Balcı,2018). Meydana gelen depremler sadece yaşayanları değil toplumun diğer bireylerini hatta sonradan doğan bireyleri bile etkileyebilmektedir. Bu durum literatürde ikincil travma olarak adlandırılmaktadır (Sungur,1999). Travmatik olaylar her bireyi aynı derecede etkilemez. Kişilerin yaşı, cinsiyeti, edindikleri tecrübeler ve baş etme mekanizmaları bu durumu etkiler (Kurt ve Gülbahçe,2019).

Yaşanan travma sonrasında, Örselenme Sonrası Gerginlik (Travma Sonrası Stres Bozukluğu) başta gelmekle beraber birçok bozukluk ortaya çıkabilir. Bunlar Akut Gerginlik (Stres) Bozukluğu, Uyum Bozuklukları, Sınırsız Toplumsal Katılım Bozukluğu ve Tepkisel Bağlanma Bozukluğudur (APA,2014). Ayrıca travmadan sonra kişilerin kaygı düzeylerinde artış meydana gelmektedir. Kaygıyı arttıran temel faktör kişinin vücut dengesinin bozulmasıdır. Kaygı durumunda korku, çaresizlik ve üzüntü gibi duygular yaşanır. Kaygı travma ile birlikte olunca da şiddetli fiziksel ve psikolojik sonuçlar doğurmaktadır (Palti,2012).

1.1 Problem Durumu

Türkiye deprem bölgesi açısından birinci derecededir. Konumu itibari ile Alp-Himalaya Deprem kuşağı içerisinde yer alıyor. Türkiye'nin toplam nüfusunun %71 1. Ve 2. derece deprem kuşağında yaşamaktadır. Son 32 yılda yaşanan depremlerde toplam 94 bin kişi hayatını kaybetmiştir. 2020 yılında ise dünyada toplam 198 kişi ölmüştür. Bu 198 kişiden 160'ı Türkiye bulunmaktadır (Akduman,2021). Fay hatlarının oldukça çok olduğu bir ülkede depremle ilgili yapılan çalışmalar ve önlemler azdır. Ayrıca depremin ne zaman ve nerede

yaşanacağı bilinmemektedir. Bu durum insanların hayatlarını beklenmedik bir anda alt üst etmekte ve maddi manevi kayıplar ortaya çıkarmaktadır. Bunun sonucunda kişinin hayatında travmalar ortaya çıkmaktadır. Deprem anlık olarak yaşansa bile etkisi psikolojik etkisi uzun sürmektedir. Kişi sanki tekrardan deprem olacakmış gibi düşünceler içine girebilir veya olayı kabuslarında tekrardan yaşayabilir. Travmanın ortaya çıkış şekli, olaya ne kadar süre ile maruz kalındığı, kişinin geçmiş deneyimleri ve şu anki savunma mekanizmaları tssb'yi etkilemektedir. Her birey yaşadığı travmanın ardından çeşitli tepkiler göstermektedir. Bu verilen tepkiler bir aydan uzun sürerse travma sonrası stres bozukluğu olarak adlandırılır(Kılıç ve Ulusoy,2003). Burada sadece o olayı yaşayan kişiler değil yakınlarında travmalar görülebilmektedir. Kişiler sevdiklerini kaybettiklerinde yas dönemi yaşayabilirler. Yas yaşanan acıya verilen doğal bir tepkidir. Sadece birinin kaybında yaşanan bir duygu değil aynı zamanda ülkenin bir felaket içinde olması da bir yas dönemidir. Örneğin İzmir depreminde çoğu kayıp İzmir de yaşanmasına rağmen bütün Türkiye'nin acıya ortak olması da yastır.

Ayrıca bireyler yaşadıkları deprem, sel vb. gibi afetlerden sonra kaygı düzeyleri artacaktır. Kaygı normal bir boyutta olduğunda bireyi korurken patolojik boyutta zarar vermektedir. Bu noktada kaygı kavramı ile korku kavramı karıştırılmamalıdır. Korku belirli bir nesneye yönelikken kaygı değildir. Bireylerin yaşadıkları bu olumsuz durumların yanında olumlu olan etmen psikolojik büyümedir (Sarman,2012). Yaşadıkları olumsuzluklar sayesinde kendi benliğini bulup, hayattan beklentilerini netleştirir (Tedeschi & Calhoun,2004). İzmir depremi çok yakın bir zamanda gerçekleşmiş 2020 yılının en ölümcül depremi olarak literatüre geçmiştir. Depremde büyük kayıplar yaşanmıştır ve depremin kayıpları hala devam etmektedir. Örneğin birçok kişi evlerinden olmuştur ve bu sorun hala çözülememiştir. Ayrıca bölge konumu itibari ile tekrardan deprem yaşamaya müsaittir. Bütün bu durumlar göz önüne alınarak bu araştırmada 2020 yılında meydana gelen İzmir depreminden sonra bireylerde meydana gelen travma sonrası stres bozukluğu, psikolojik büyüme ve kaygı düzeyleri incelenmiştir. Son olarak çalışmanın problem sorusu İzmir depremini yaşayanların travma sonrası

stres bozukluğu, kaygı ve psikolojik büyüme düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
Sosyo- demografik özelliklere göre farklılaşmakta mıdır?

1.2 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı 2020 yılında meydana gelen İzmir depreminin ardından bireylerde travma sonrası stres bozukluğu, kaygı düzeyleri ve psikolojik büyüme düzeylerinin incelenmesidir. Kişilerin Sosyo-demografik özellikleri ve depremin meydana geldiği yer ve yaşanan kayıplar değerlendirilerek değişkenlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2.1 Alt Amaçlar

1. Deprem yaşayan bireylerin cinsiyetine göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
2. Deprem yaşayan bireylerin yaş grubuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
3. Deprem yaşayan bireylerin eğitim durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
4. Deprem yaşayan bireylerin medeni durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
5. Deprem yaşayan bireylerin çocuk sahibi olma durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
6. Deprem yaşayan bireylerin gelirine göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?

7. Deprem yaşıyan bireylerin deprem sırasında bulunulan yere göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
8. Deprem yaşıyan bireylerin Depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
9. Deprem yaşıyan bireylerin depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
10. Deprem yaşıyan bireylerin depremde korku yaşama göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
11. Deprem yaşıyan bireylerin şu anda psikolojik destek alma durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında farklılık var mıdır?
12. Deprem yaşıyan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği ile Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasında ilişki var mıdır?
13. Deprem yaşıyan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği puanlarının Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarını yordamakta mıdır?
14. Deprem yaşıyan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği puanlarının Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarını yordamakta mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Deprem Türkiyede ve dünyada kaçınılmaz ve önlenemez bir doğal afettir. Doğal Afetler içerisinde maddi ve manevi kayıplar düşünüldüğünde ilk sıralarda gelmektedir. Türkiye de hemen hemen her gün deprem meydana gelmekte fakat birçoğu hissedilmemektedir. Deprem bu denli hayatımızın içinde olması son yıllarda çalışmaları arttırsa da hala birçok yönden çalışmalar eksiktir. Bunlardan henüz çok çalışılmamış olan depremlerden biri de 2020 yılında meydana gelen

İzmir depremidir. Bu yüzden bu çalışmada İzmir depremini yaşayan bireylerin travma sonrası stres bozukluğu, kaygı ve psikolojik büyüme düzeyleri incelenmiştir. Depreme farkındalık oluşturmak, önlemler almak ve bireylere önerilerde bulunmak çalışmanın önemidir.

1.4 Sınırlılıklar

Her araştırmada olduğu gibi bu araştırmanında bazı sınırlılıkları vardır;

- İzmir merkez ve ilçelerinde depremi yaşayan kişilerle sınırlıdır.
- Katılımcıların yaş aralıkları 18-65 olarak belirlenmiştir.
- Veri toplama süresi 3 hafta ile sınırlıdır.
- Deprem henüz çok yeni olduğu için üzerine yapılan çalışmalar kısıtlıdır.
- Araştırmada kullanılan değişkenler ölçüm araçlarının geçerlilik ve güvenilirliği ile sınırlıdır.

1.5 Tanımlar

Deprem: Yeraltında meydana gelen kırılmalar nedeniyle oluşan ani ve hızlı dalgalanmaların yeryüzünde hissedilmesine denir. Depremi ne zaman olacağı bilinmediği için önüne geçilemeyen bir afettir (İşçi,2008).

Travma: Kişinin kendisinin yaşadığı veya başkasında şahit olduğu ölüme yol açan fiziksel zarar veya direk ölüm içeren beklenmedik olaylardır (Uğurluoğlu ve Erdem, 2019). Bireylerin her türlü şiddet, tecavüz, aldatılma, aniden terk edilme, yakınına hastalık teşhisi konması ve yaşanan doğal afetler travmaya örnek verilebilir (İnci ve Boztepe,2013).

Travma Sonrası Stres Bozukluğu(TSSB): Yaşanan travma sonrasında kişilerde çaresizlik, dehşet ve korkuya yol açan bir bozukluktur. Kişilerde belirti olarak travmayı yaratan durumlardan kaçınma, travmatik durumu yeniden yaşama ve aşırı uyarılmışlık olabilir (Bolu, & diğ.,2014).

Travma Sonrası Psikolojik Büyüme: Yaşama karşı kişilerin istekliliğinin artması, önceliklerini yeniden yapılandırması, insanlarla daha yakın ve gerçek

ilişkiler kurması, kendi gücünün farkına varması ve hayattaki yeni durumlara karşı farkındalığının artmasıdır (Kardaş ve Tanhan, 2018).

Travma Sonrası Kaygı: Her duygu gibi kişiler için vazgeçilmez duygulardan biride kaygıdır. Kaygı insanı koruyan ve hayatına uyum sağlamasına yardımcı olan duygulardandır (Baytar,2017). Deprem gibi doğal afet durumları da bireylerin kaygı düzeylerini arttırabilmektedir (Sarman,2012).

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller / Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

2.1.Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB)

Travma Sonrası stres bozukluğu bireylerin fiziksel özelliklerine, genetik özelliklerine, geçmişte yaşadıkları psikolojik olaylara, geçirdikleri hastalıklara ve bütün bunlarla baş etmedeki savunma mekanizmalarına bağlıdır. Ayrıca travmalar kültürden kültüre de farklılaşmaktadır (Bolu, & diğ.,2014). TSSB ile ilgili yapılan araştırmalarda kadınların taciz ve saldırıdan etkilendikleri erkeklerin ise savaş durumu, aniden gerçekleşen yaralanma ve ölümden etkilendikleri bulunmuştur. Kadınlarda oran %48.4, erkeklerde ise %10.4'tür (Erdoğan,2015).

Travma Sonrası Stres Bozukluğunun toplumda görülme oranı %1-14 arası olarak bulunmuştur. Bu oranı olayın şiddeti, ne kadar sürdüğü ve etki alanı etkilemektedir (Oflaz, & diğ., 2010). Türkiye’de hala yeteri kadar deprem üzerine çalışma yapılmamasına rağmen yapılan çalışmalar sonucunda depremin ardından travma sonrası stres bozukluğu %14.6’dır (Tural, & diğ., 2004).

Travmatik yaşantılar çok eskilere dayanmaktadır. Eskilere dayanan bulgular Truva savaşına kadar gitmektedir. 19. yılda “Asker Kalbi” terimi ortaya çıkmış ve bu terim savaşan askerlerin fiziksel ve zihinsel bütünlüğünün bozulduğunu tanımlamak için kullanılmıştır (Bolu, & diğ.,2014). TSSB kavramı literatüre ikinci dünya savaşından sonra girmiştir (Özgen ve Aydın, 1999).

APA (2014)’ ya göre Kişi gerçek ya da göz korkutan bir şekilde ölüm veya ölüm riski, ağır derecede yaralanma veya yaralanma riski, gerçek bir cinsel saldırı ya da cinsel saldırı riskini şu şekillerde yaşamıştır:

- 1) Gerçekleşen olayı kendisi yaşamıştır

- 2) Başka birinin olayı yaşamasına şahit olmuştur
- 3) Olayın yakın çevresinden birinin başına geldiğini öğrenmiştir.
- 4) Kişi olayın sarsıcı detaylarına tekrarlayan ve aşırı bir şekilde maruz kalmıştır (Olay yerinde iş için çalışan personel değilse bu kategorinin dışında kalır, örneğin insan vücuduna ait kalıntı toplayan tıbbi görevli, polis, cinsel tacizi çalışan psikolog) (s.146-149).

Ayrıca kişilerde travmatik durum tekrardan yaşanıyor muş gibi hissetme ya da davranma, olayla ilgili sıkıntı veren kabuslar görme, olayı çağrıştıran içsel ya da dışsal etkenlere karşı psikolojik ve fizyolojik tepki gösterme, travmanın önemli bir bölümünü hatırlayamama, kendisi ve dünyaya yönelik katı ve olumsuz inançlar, olayla ilgili kendini ve başkalarını suçlama, sürekli şekilde olumsuz duygudurum, travmatik olaya yönelik düşünce, duygu ve dış uyaranlardan kaçınma veya kaçınma çabaları, önemli etkinliklere karşı ilgi ve katılımın eksikliği, insanlardan uzaklaşma ve yabancılaşıma duyguları görülebilmektedir (Özten ve Sayar, 2015).

Travmatik olay kişiye özgüdür, yaşanan aynı travmatik olaydan bir birey etkilenirken diğeri etkilenmeyebilir (Akcan, 2018). Bireylerin bekar olması, boşanmış olması, genç yetişkinlik, eş kaybı yaşama ve sosyal yardımdan mahrum olma gibi özellikleri TSSB'nin görülme sıklığını arttırmaktadır (Katip,2021). Travmayı aile koşulları, olayın gerçekleşme süresi, nerede ve ne kadar şiddetli meydana geldiği de etkilemektedir (Öztürk,2017). Kısacası travmayı genetik faktörler, psikolojik ve biyolojik faktörler etkilemektedir(Kurt, 2019).

2.1.1 Literatürde yapılmış TSSB ile ilgili araştırmalar

Travma ve travma sonrası stres bozukluğu üzerine çalışmalar Türkiye'de Marmara Depreminden sonra çalışılmaya başlanmıştır (Karancı, & diğ.,2011). Marmara Depreminden sağ çıkarılan ve çadırlarda kalan kişilerle yapılan araştırmalarda %25'inin TSSB belirtileri gösterdiği, belirtileri arttıran etkenlerin ise ailede psikolojik bozukluk geçmişi, daha önce travma etkisi yaratan olaya

maruz kalma, medeni durum, cinsiyet ve eğitim gibi değişkenlerin etkili olduğu bulunmuştur (Tural, & diğ., 2004).

Tayvan, ChiChi'de yaşayan, depremin üzerinden 6 ay geçtikten sonra, deprem nedeniyle kurulan hastanede tedavi gören bireyleri kapsayan bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda depremzedelerin %11'inde TSSB tam belirtilerinin geliştiği, yüzde 32'sinin ise kısmi belirtiler gösterdiği bildirilmiştir (Yang, & diğ., 2003).

Araştırmaların birinde depremden en çok zarar gören bölgede olan bir okulda olan 2987 öğrenciden 420 kişiye TSSB tanısı konulmuştur. Ayrıca erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre TSSB'ye yakalanma olasılığının daha yüksek olduğu belirlendi. Bu nedenle depremin üzerinden bir yıl geçtikten sonra, ciddi şekilde etkilenen bölgede üniversitede öğrencileri arasında TSSB prevalansı yüksek bulunmuştur (Fu, & diğ., 2013).

Araştırma sonuçlarına göre depreme maruz kalan bireylerin yüksek TSSB seviyelerine sahip oldukları bildirilmektedir (Zhang, & diğ., 2012).

Yine başka bir araştırma Van depremini yaşayan ve merkez ilçede bulunan üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda TSSB düzeyleri orta düzeyde bulunmuştur (Sakarya ve Güneş, 2013).

2.2 Travma Sonrası Psikolojik Büyüme

Travma sonrası psikolojik büyüme kişilerin yaşadıkları zorluklar karşısında ya da ağır yaşam krizlerine karşı bireysel öz değerlendirme ile kişilerarası ilişkilerinde ve hayata daha olumlu şekilde bakabilmeleri ve olumlu değişimleridir (Calhoun & Tedeschi, 2006). Kişilerin yaşadıkları ağır travmalar sonucunda hayatlarında psikolojik yönde büyümeler görülür. Bireyler bu zorlu olaylar karşısında sürekli olarak olumsuz yönle odaklanmazlar benlik duygusunun gelişimi ile olumlu yönle odaklanarak büyüme gerçekleşir (Calhoun & Tedeschi, 2004).

Ayrıca travma sonrası psikolojik büyüme olumlu psikolojik değişim, zor yaşam

olaylarıyla başa çıkma, travmatik bir olay sonrası olumlu bilişsel, duygusal ve davranışsal dönüşümler ve olayla başa çıkma çabalarının sonucudur (Özlü,& diğ., 2010). Eski dönemlerde araştırmacılar, yazarlar ve dini düşünürler yaşanan acılardan sonra iyi şeylerin kişileri bulacağını ifade etmiştir (Calhoun& Tedeshi,1999).Friedrich Nietzsche'nin "Beni öldürmeyen şey güçlü kılar" sözü de travma sonrası psikolojik büyümeye örnek verilebilir (Coville&Cream,2009). Bu sözden de anlaşılacağı üzere travma sonrası psikolojik büyüme bir sonuçtur (Uğurlu ve Erdem,2019).Travma yaşayan kişilerin yaşamış oldukları değişim bireyden bireye değişebilmektedir. Travma yaşayan kişiler eskisi gibi gündelik hayatlarında yaptıkları işlerden zevk alamama, hayata dair ümitlerini kaybetme, kendini güvensiz hissetme, kendisinin ve başkalarının devamlı olarak tehlike içerisinde bulunduğunu düşünme, güzel günlerinde bile aklına kötü düşüncelerin gelmesi vb. durumlar yaşamaktadır (Wortman,2004).

Ayrıca bireyler travma sonrası psikolojik büyüme sürecinin bir parçasıdır. Bu süreçte bireyler olumlu değişimlerde yaşarlar. Bunlar; kendilerine olan öz saygı ve güvenleri artar, olumsuz durumlara karşı baş etme becerileri gelişir, hayata dair olumlu bakış açılarına sahip olur ve çevrelerine karşı şefkat duyguları artar (Yılmaz,2006). Bütün bunların yanında her travma yaşayan bireyde TSB görülmemektedir. Görülmemesinde kişilik özellikleri ve demografik özellikler etkilidir(Slyke,2014).

Yapılan çalışmalarda kadınların erkeklere göre ve genç yaşta olanların yaşı ileri olanlara göre daha fazla psikolojik büyüme yaşadıkları bulunmuştur (Linley & Joseph,2004).

2.2.1 Literatürde yapılmış travma sonrası psikolojik büyüme ile ilgili çalışmalar

Travma sonrası psikolojik büyüme ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, TSB'nin ilk olarak deprem ve diğer engellenemez afetler gibi travmaların etkisi altında kalmış kişilerle çalışılmıştır (Karancı & Acartürk, 2005). İkinci olarak ise bu kavram sağlık sorunları üzerinde çalışılmıştır. Kalp rahatsızlıkları ve kanser hastalıkları gibi hayati tehlikeyi arttıran hastalıklar öne çıkmaktadır (Nenova, &

diğ., 2013; Sarısoy, 2012). Ayrıca çocuklarında hastalık bulunan ebeveynlerle de ilgili çalışmalar yapılmıştır (Elçi, 2004; Boztepe, İnci ve Tanhan, 2015).

Van depremi sonrasında yapılan bir araştırmada bin elli dokuz öğrenci çalışmaya katılmıştır. Bu araştırmada travma sonrası stres bozukluğu ve travma sonrası psikolojik büyüme düzeyleri arasında pozitif yönde bir korelasyon bulunmuştur (Kardaş ve Tanhan,2018).

Çin'in Sichuan kentinde meydana gelen depremden 1 ay sonra ergenler üzerinde yapılan bir çalışmada, depremden önce intihar düşüncesi olanların %57.4'ünün intihar düşüncelerinde azalma meydana gelmiştir (Yu,& diğ., 2010).

Kaybın algılanması ve büyüme üzerine 146 kişi ile gerçekleştirilen bir çalışmada birinci derece akraba veya arkadaşını kaybedenlerin, ikinci derece akraba veya arkadaşını kaybedenlere göre daha fazla psikolojik büyüme gösterdikleri bulunmuştur. Yani kayıp büyük algılanırsa psikolojik büyümede o kadar fazla olacaktır (Armstrong & Shakespeare-Finch, 2011).

2.3 Kaygı

Kaygı kavramının geçmişi çok eski dönemlere kadar dayanmaktadır. Psikoloji bilminde kaygı kavramından ilk bahseden kişi Freud'dur. Freud bu kavramı egonun bir görevi olarak tanımlamıştır. Kaygı Freud'dan önce biyolojik bir kavram olarak bahsedilirken Freud ile beraber psikolojik bir kavram olarak ele alınmıştır (Manav,2011). Kaygı sık sık korku duygusu ile karıştırılsa da korku bir nesneye karşıdır, şiddeti uzundur ve kısa sürelidir (Manav,2011). Kişinin yaşadığı tehdit sonucu oluşan korkudur fakat buna gerçek olmayan anlamlar yüklemeye başlaması kaygıyı doğurur (Özer, 2008). Buradan özetle kaygı kişisel olarak yüklediğimiz anlamlar sonucunda ortaya çıkar. Kaygının toplumda görülme sıklığı %3-6 arasındadır. Ayrıca yapılan çalışmalardaki sonuçlara göre kadınlarda erkeklerden daha sık görülmektedir (Sarman,2012).

Kaygı, içsel veya dışsal nedenlerle ortaya çıkabilecek bir tehdide karşı olan duygudur. Kaygı vücudumuzdaki sınırları bu tehditlere karşı uyararak korur. Fakat kaygının aşırı düzeyde olması kişinin tehditlere karşı baş edebilmesini etkiler (Sarman, 2012). Kaygı belirsizlik olan durumlarda daha da artmaktadır. Kaygı normal kaygı ve patolojik kaygı olarak iki gruba ayrılır. Normal kaygı tehdit olan durumlarda ortaya çıkar. Kişiyi içinde bulunulan duruma karşı korumaktadır. Deprem gibi durumlarda da normal kaygı kişi için olumludur. Ancak normal kaygı sürekli bir hal alırsa ve aşırı düzeyde seyrederse patolojik kaygıya dönüşür. Patolojik kaygı kişinin günlük hayatını devam ettirmesini engeller ve kişiye zarar verir. Kaygılı bireyler halk arasında kuruntulu ve vesveseli olarak tanımlanırlar. Kaygılı bireyler sık sık kötü bir olay olacağını, kötü olayın tekrarlayacağını düşünür dururlar. Depremden sonra da tekrardan deprem olacağını düşünürler bu da gerçekleşen veya gerçekleşecek olan depremle baş etmelerini azaltmaktadır(Sarman,2012).

2.3.1 Literatürde yapılmış Deprem sonrası kaygı düzeyi ile ilgili çalışmalar

Elazığ depreminden sonra ilköğretim çağındaki 1071 çocukla çalışılmıştır. Çalışma sonucunda %87.6'sında sürekli deprem olacaktı kaygısı, %44.8'inde deprem sonrasında kabuslar ve uykusuzluk sorunları görülmüştür. Kısacası çalışılan çocukların durumluk kaygı düzeyleri ve sürekli kaygı düzeyleri yüksek bulunmuştur(Sarman,2012).

Van da meydana gelen deprem sonrasında beden eğitimi öğretmeni olarak çalışan 92 öğretmenin kaygı düzeyleri ile ilgili çalışma yapılmış ve deprem sonrasında meydana gelen kaygı düzey anketleri sonucu yüksek bulunmuştur (Şevli,2019).

Van da yapılan başka bir araştırmada 203 polis memuru araştırmaya katılmıştır. Araştırmada katılımcıların duyuşsal, bilişsel ve davranışsal tepkileri ölçülmüştür. Yapılan ölçümler sonucunda %57.6'nda deprem sonrasında yüksek kaygı düzeyi görülmüştür (Şeker ve Akman,2014).

1999 yılında meydana gelen gölcük depremini çocukluk çağında yaşamış 113 kişi yapılan bir araştırmada depresyon, TSSB ve kaygı düzeyleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda TSSB sonucuna bağlı olarak depresyon ve kaygı düzeyleri yüksek olarak bulunmuştur (Baytar,2017).

Pakistan'da 2005 yılında gerçekleşen depremden kurtulan 361 kişi ile depremin üzerinden altı ay geçtikten sonra TSSB, depresyon ve kaygı üzerine çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda kaygı durumunun yaşanma oranı %77.3 olarak bulunmuştur(Hashmi, & diğ., 2011).

Çin'de gerçekleşen Wenchuan depreminden sonra yaşlılardaki travma sonrası stres bozukluğu, anksiyete ve depresyon belirtilerini incelemek için 264 kişi ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda anksiyete düzeyi %42.9 olarak bulunmuştur (Zhang, & diğ.,2012).

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın bu kısmında araştırmada kullanılan araştırma evreni ve örneklem, araştırma modeli, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin istatistiksel analizinde kullanılan yöntemlere ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelinde araştırma konusundaki değişkenlerin birbirinden etkilenip değişip değişmediği; değişme varsa bu değişimin nasıl olduğu araştırılmaktadır. Ayrıca bu modelde 2 veya daha fazla değişken olması gerekmektedir (Karasar,2011). Bu çalışmada da demografik özelliklere göre travma sonrası stres bozukluğu, kaygı ve psikolojik büyüme düzeylerinin değişip değişmediğine bakılmıştır. Ayrıca kullanılan ölçek maddelerine göre tssb, kaygı ve psikolojik büyüme düzeylerindeki değişimler incelenmiştir.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İzmir Depremini yaşayan 18-65 yaş arası bireyler oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 407 kişi katılmıştır. Katılımcılar amaca yönelik örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Katılımcıların %60.9 kadın, %39.1'i erkektir. Araştırmada amaca yönelik örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Örneklem Sayısı;

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

z: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, z tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örneklem hatasıdır.

$$n = \frac{z^2 p * q}{d^2} \quad n = \frac{(1.96)^2 * 0.50 * 0.50}{(0.05)^2} = 384$$

Evreni bilinmeyen örneklem yöntemi hesaplarken %95 güven aralığı, %5 hata payı ile incelenecek olayın görülme sıklığı %50 belirlenerek örneklem büyüklüğü en az 384 olarak tespit edilmiştir (Karasar,2011). Örneklem sayısı belirlendikten sonra gönüllük esas alınarak çalışma koşulunu sağlayan katılımcılar internet üzerinden çalışmaya davet edilmiş ve anket formu uygulanmıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırma veriler anket formuyla toplanmış olup, anket formunda Kişisel Bilgi Formu, Deprem Sonrası Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, DSM-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Büyüme Envanteri olmak üzere dört bölüm bulunmaktadır.

3.3.1 Kişisel Özellikler Formu

Formu araştırmacının kendisi hazırlamıştır. Medeni durum, yaş, öğrenim durumu ve deprem sırasında nerede bulunduğu gibi sosyo-demografik özellikleri öğrenmek için oluşturulmuştur.

3.3.2 Deprem Sonrası Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği

Ölçek ilk olarak Tanhan ve Kayri tarafından 2013 yılında geliştirilmiştir. Ölçek geliştirilirken 2012 yılında Van depreminden etkilenen kişiler üzerinde çalışılıp geliştirilmiştir. Tanhan ve Kayri tarafından yapılan geçerlik-güvenirlik

çalışması kapsamında ölçek 20 maddeden ve beş boyutlu yapıdadır (Tanhan& Kayri,2013). Ölçeği oluşturan faktörler, maddelerin içerdiği travma davranışlarını belirten madde ifadelerine bakılarak seslendirilmiştir. Buna göre birinci faktör “Davranış Problemleri”; ikinci faktör “Heyecansal Sınırlılık”; üçüncü faktör “Duyuşsal” dördüncü faktör “Bilişsel Yapılandırma” ve beşinci faktör ise “Uyku Problemleri” biçiminde isimlendirilmiştir. Birinci alt boyut dört (7, 11, 4, 10); ikinci alt boyut beş (22, 21, 9, 20, 14); üçüncü alt boyut dört (17, 16, 12, 18); dördüncü alt boyut dört (15, 6, 5, 19) ve beşinci alt boyut ise üç (2, 3, 1) madde ile ölçekte temsil edilmiştir. Ölçekte yer alan faktörlerin yük değerleri birinci alt boyut için 0,691 ile 0.516; ikinci alt boyutta 0,812 ile 0,429; üçüncü alt boyutta 0,679 ile 0,454; dördüncü alt boyutta 0,689 ile 0,476 ve beşinci alt boyutta ise 0,813 ile 493 arasında değişmektedir. Ayrıca ölçekte yer alan maddelerin birbirleriyle olan korelasyonları 0,355 ile 0,596 değerleri arasında değiştiği tespit edilmiştir. Ölçekle ilgili olarak yapılan güvenirlik analizleri sonucunda ise, ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı birinci alt boyut için 0.64; ikinci alt boyutta 0,75; üçüncü alt boyut için 0,61; dördüncü alt boyut için 0,68 ve beşinci alt boyut için ise 0.70 olarak hesaplanmıştır. DSTDBÖ'nin tüm maddeleri için hesaplanan iç güvenirlik katsayısı (Cronbach alfa) ise 0,87 olarak bulunmuştur (Tanhan & Kayri, 2013).

3.3.3 DSM-5 Düzey-2 Anksiyete Ölçeği

DSM-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği: DSM-5 ölçütlerine göre kaygı şiddetini ölçmek amacıyla geliştirilen Düzey 2 Kaygı Ölçeğinin Türkçe formunun güvenirlik ve geçerlilik çalışması Aşık ve arkadaşları (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. DSM-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinin içsel tutarlılığı 0.94 olarak ve madde-toplam puan korelasyon katsayıları 0.68-0.88 arasında bulunmuştur. Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinin açıklayıcı faktör analizinde örneklem yeterliliği için KMO katsayısı 0.90 ve Bartlett katsayısı 1.08 olarak bulunmuştur. Tek faktörlü çözüm elde edilmiş ve özdeğeri 5.26'tür, varyansın toplam %75.2'sini açıklamaktadır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri 0.75-0.92 arasında bulunmuştur. Sürekli Kaygı Ölçeği ile korelasyon analizinde katsayı $r=0.45$ olarak hesaplanmıştır. ROC analizi sonucunda eğrinin altında kalan alan 0.76 olarak belirlenmiştir (Aşık ve ark.,2017).

3.3.4 Travma Sonrası Büyüme Envanteri

Travmatik deneyim sonrası bireylerdeki pozitif değişikliklerin değerlendirilmesi amacıyla Tedeschi ve Calhoun (1996) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Kağan ve arkadaşları (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Travma Sonrası Büyüme Envanteri 21 maddelik altılı derecelendirmenin kullanıldığı bir ölçektir. Travma Sonrası Büyüme Envanteri üç alt ölçeği Kendilik Algısında Değişim, Yaşam Felsefesinde Değişim ve İlişkilerde Değişim olarak sıralanmaktadır. İç tutarlılıklar Kendilik Algısında Değişim için $\alpha=0,88$, Yaşam Felsefesinde Değişim için $\alpha=0,78$, İlişkilerde Değişim için $\alpha=0,77$ ve tüm maddeler için $\alpha=0,92$ 'dir. 15 günlük test tekrar test intra korelasyonları toplam puanlar için 0,83 ve alt ölçekler için 0,70 ve 0,85 arasında değişmektedir.

3.4 Veri Toplaması

İlk olarak Veri toplama aşaması etik kurallar çerçevesinde ve katılımcıların gizlilik esası göz önüne alınarak toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında online anket yöntemi kullanılmıştır. Bu ankette araştırmacıların gizliliklerini korumak adına isim ve soy isim istenmemiştir. Ayrıca ölçek sorularına geçmeden kişilerin onayı alınmıştır. Araştırmacı tarafından google forms üzerinden hazırlanan bir anket formu sosyal medya (facebook, twitter vb) ve internet iletişim kanalları (mail, whatsapp vb.) aracılığı ile araştırma evreninde yer alan kişilere dağıtılmıştır. Verilerin tamamı 3 haftada toplanmıştır.

3.5 Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmaya katılan deprem yaşayan bireylerden toplanan verilerin istatistiksel analizinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 25.0 yazılımı kullanılmıştır.

Deprem yaşayan bireylerin sosyo-demografik özelliklerine ve depreme ilişkin bazı özelliklerine göre dağılımı frekans analiziyle saptanmıştır. Deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Tablo 1.

Normallik Testi

	Kolmogorov-Smirnov			Çarpıklık	Basıklık
	İst.	sd	p		
Davranış problemleri	0,11	406	0,000	0,554	-0,444
Heyecansal sınırlılık	0,10	406	0,000	0,499	-0,477
Duyuşsal	0,09	406	0,000	-0,269	-0,375
Bilişsel yapılandırma	0,13	406	0,000	-0,536	-0,507
Uyku problemleri	0,11	406	0,000	0,020	-1,091
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	0,04	406	0,061	0,030	-0,703
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	0,08	406	0,000	-0,202	-0,576
Kendilik algısı	0,07	406	0,000	-0,426	-0,362
Yaşam felsefesi	0,06	406	0,001	-0,055	-0,491
Diğerleriyle ilişkiler	0,06	406	0,001	-0,005	-0,715
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	0,07	406	0,000	-0,255	-0,354

Tablo 1.'de deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarına ilişkin normallik testi Kolmogorov-Smirnov testiyle yapılmış ve çarpıklık-basıklık değerlerine bakılmıştır. Buna göre veri setinin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş ve araştırmada parametrik hipotez testleri kullanılmıştır.

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ve depreme ilişkin bazı özelliklerine göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasında bağımsız değişken 2 gruptan oluşuyorsa bağımsız örneklem t testi, 2 gruptan fazlaysa ANOVA kullanılmış ve ileri analiz olarak Tukey kullanılmıştır.

Deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasındaki ilişkiler Pearson testiyle incelenmiş ve regresyon analizi yapılmıştır.

3.6 Çalışma Planı ve Süreci

Araştırmaya başlamak için etik kurul izni alınmıştır. Araştırmaya İzmir ilinde yaşayan 407 kişi katılmıştır. Katılımcılar seçilirken depreme maruz kalmış kişiler seçilmiştir. Kişiler çalışmaya tamamen gönüllük esası çerçevesinde katılmışlardır. Katılımcıların gizliliğini korumak adına isimleri ve soy isimleri çalışmanın başında alınmamıştır. Katılımcıların yazılı olarak izinleri alındıktan sonra online anket yöntemi ile veriler sosyal medya aracılığı ile toplanmıştır. Sorular ölçeklerden alınmış olup Google forms üzerinden hazırlanıp katılımcılara sunulmuştur. Veriler analiz edilirken SPSS 25.0 yazılımı kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2.

Deprem Yaşayan Bireylerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	247	60,84
Erkek	159	39,16
Yaş grubu		
30 yaş ve altı	128	31,53
31-40 yaş	86	21,18
41-50 yaş	93	22,91
51 yaş ve üzeri	99	24,38
Eğitim Düzeyi		
İlköğretim ve altı	32	7,88
Lise	78	19,21
Üniversite	255	62,81
Lisansüstü	41	10,10

Medeni Durum		
Bekar	137	33,74
Evli	237	58,37
Boşanmış	32	7,88
Çocuk sahibi olma		
Yok	161	39,66
Var	245	60,34
Gelir Durumu		
Gelir giderinden az	107	26,35
Gelir giderine denk	230	56,65
Gelir giderinden fazla	69	17,00

Tablo 2’de deprem yaşayan bireylerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin %60,84’ünün kadın, %39,16’sının erkek olduğu, %31,53’ünün 30 yaş ve altı, %21,18’inin 31-40 yaş arası, %22,91’inin 41-50 yaş arası, %24,38’inin 51 yaş ve üzeri yaş grubuna mensup olduğu, %7,88’inin eğitim düzeyinin ilköğretim ve altında, %19,21’inin lise mezunu, %62,81’inin üniversite mezunu, %10,10’unun lisansüstü mezunu olduğu, %33,74’ünün bekar, %58,37’sinin evli, %7,88’inin boşanmış olduğu, %39,66’sının çocuk sahibi olmadığı, %60,34’ünün çocuk sahibi olduğu, %26,35’inin gelirinin giderinden az, %56,65’inin gelirinin giderine denk, %17’sinin gelirinin giderinden fazla olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.

Deprem Yaşayan Bireylerin Depreme İlişkin Bazı Özelliklerine Göre Dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Deprem sırasında bulunulan yer		
Evde	211	51,97
İşyerinde/Okulda	104	25,62
Sokak, park gibi açık alanda	46	11,33
Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	11,08
Depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması		
Yok	358	88,18
Var	48	11,82

Depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması

Yok	361	88,92
Var	45	11,08

Depremde korku yaşama

Hayır	30	7,39
Evet	376	92,61

Şu anda psikolojik destek alma

Almayan	370	91,13
Alan	36	8,87

Tablo 3'te deprem yaşayan bireylerin depreme ilişkin bazı özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Araştırmadaki kişilerin %51,97'sinin deprem sırasında evde, %25,62'sinin deprem sırasında işyerinde/okulda, %11,33'ünün deprem sırasında sokak, park gibi açık alanda, %11,08'inin deprem sırasında mağaza, AVM gibi kapalı alanda bulunduğu, araştırmaya katılanların %88,18'inin depremde yakınlarından enkaz altında kalan birinin olmadığı, %11,82'sinin depremde yakınlarından enkaz altında kalan birinin olduğu, %88,92'sinin depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan birinin olmadığı, %11,08'inin depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan birinin olduğu, %7,39'unun depremde korku yaşamadığı, %92,61'inin depremde korku yaşadığı, %91,13'ünün şu anda psikolojik destek almadığı, %8,87'sinin şu anda psikolojik destek aldığı belirlenmiştir.

Tablo 4.

Deprem Yaşayan Bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanları

	n	$\bar{x}$	s	Min	Max
Davranış problemleri	406	9,01	3,84	4	20
Heyecansal sınırlılık	406	12,14	5,12	5	25
Duyuşsal	406	11,86	3,68	4	20

Bilişsel yapılandırma	406	13,75	4,13	4	20
Uyku problemleri	406	8,57	3,57	3	15
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	406	55,33	17,55	20	98
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	406	22,79	6,26	7	35
Kendilik algısı	406	25,27	10,79	0	50
Yaşam felsefesi	406	12,53	6,21	0	30
Diğerleriyle ilişkiler	406	10,01	5,65	0	25
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	406	47,80	20,57	0	105

Tablo 4'te deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları verilmiştir.

Tablo 4'e bakıldığında, Deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemlerinden ortalama $9,01 \pm 3,84$ puan, minimum 4, maksimum 20 puan, Heyecansal sınırlık boyutundan ortalama $12,14 \pm 5,12$ puan, minimum 5, maksimum 25 puan, Duyuşsal alt boyutundan ortalama $11,86 \pm 3,68$ puan, minimum 4, maksimum 20 puan, Bilişsel yapılandırma alt boyutundan ortalama $13,75 \pm 4,13$ puan, minimum 4, maksimum 20 puan, Uyku problemleri alt boyutundan ortalama $8,57 \pm 3,57$ puan, minimum 3, maksimum 15 puan, Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genelinden ortalama $55,33 \pm 17,55$ puan, minimum 20, maksimum 98 puan aldıkları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği genelinden aldıkları puan ortalaması $22,79 \pm 6,29$, minimum 7, maksimum 35 puan olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısından ortalama $25,27 \pm 10,79$ puan, minimum 0, maksimum 50 puan, Yaşam Felsefesinden ortalama $12,53 \pm 6,21$ puan, minimum 0, maksimum 30 puan, Diğerleriyle İlişkilerden ortalama $10,01 \pm 5,65$ puan, minimum 0, maksimum 25 puan ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genelinden ortalama $47,80 \pm 20,57$ puan, minimum 0, maksimum 105 puan aldıkları görülmüştür.

Tablo 5.

Deprem Yaşayan Bireylerin Cinsiyetine Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	t	P
Davranış problemleri	Kadın	247	9,62	3,82	4,073	0,000*
	Erkek	159	8,06	3,69		
Heyecansal sınırlık	Kadın	247	12,92	5,29	3,887	0,000*
	Erkek	159	10,93	4,60		
Duyuşsal	Kadın	247	12,64	3,49	5,560	0,000*
	Erkek	159	10,64	3,66		
Bilişsel yapılandırma	Kadın	247	14,74	3,95	6,345	0,000*
	Erkek	159	12,20	3,93		
Uyku problemleri	Kadın	247	9,19	3,63	4,468	0,000*
	Erkek	159	7,60	3,27		
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	Kadın	247	59,12	17,38	5,632	0,000*
	Erkek	159	49,43	16,17		
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	Kadın	247	24,33	6,05	6,466	0,000*
	Erkek	159	20,40	5,85		
Kendilik algısı	Kadın	247	26,72	10,84	3,422	0,001*
	Erkek	159	23,01	10,33		
Yaşam felsefesi	Kadın	247	13,44	6,02	3,748	0,000*
	Erkek	159	11,11	6,25		
Diğerleriyle ilişkiler	Kadın	247	10,34	5,69	1,499	0,135
	Erkek	159	9,48	5,56		
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Kadın	247	50,50	20,43	3,336	0,001*
	Erkek	159	43,61	20,15		

* $p < 0,05$

Tablo 5'te deprem yaşayan bireylerin cinsiyetine göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim

Ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetine göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Kadın katılımcıların Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları, erkek katılımcıların ölçek genelinden ve ölçeğe ait alt boyutlardan almış oldukları puanlardan istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların cinsiyetine göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark vardır ($p<0,05$). Kadınların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları, erkeklerin Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarından daha yüksek bulunmuştur ve tespit edilen puan farkı istatistiki bakımdan anlamlı seviyededir.

Araştırma kapsamındaki bireylerin cinsiyetine göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı ve Yaşam felsefesi puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Araştırma kapsamındaki kadın katılımcıların Kendilik algısı ve Yaşam felsefesi puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları, erkek katılımcıların Kendilik algısı ve Yaşam felsefesi puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksektir.

Tablo 6.

Deprem Yaşayan Bireylerin Yaş Grubuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Yaş grubu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
-----------	---	-----------	---	-----	-----	---	---	------

Davranış problemleri	30 yaş ve altı	128	8,57	3,68	4	20	0,871	0,456	
	31-40 yaş	86	9,12	3,70	4	17			
	41-50 yaş	93	9,19	4,11	4	19			
	51 yaş ve üzeri	99	9,32	3,91	4	19			
Heyecansal sınırlık	30 yaş ve altı	128	11,55	5,20	5	25	1,177	0,318	
	31-40 yaş	86	12,20	4,85	5	25			
	41-50 yaş	93	12,17	5,25	5	25			
	51 yaş ve üzeri	99	12,83	5,10	5	25			
Duyuşsal	30 yaş ve altı	128	11,31	3,74	4	20	2,812	0,039*	1-4
	31-40 yaş	86	11,50	3,50	4	19			
	41-50 yaş	93	12,13	3,87	4	20			
	51 yaş ve üzeri	99	12,62	3,47	4	19			
Bilişsel yapılandırma	30 yaş ve altı	128	13,71	4,18	4	20	0,621	0,601	
	31-40 yaş	86	14,03	3,85	4	20			
	41-50 yaş	93	14,00	4,30	4	20			
	51 yaş ve üzeri	99	13,31	4,16	4	20			
Uyku problemleri	30 yaş ve altı	128	8,07	3,40	3	15	1,345	0,259	
	31-40 yaş	86	8,60	3,54	3	15			
	41-50 yaş	93	8,85	3,58	3	15			
	51 yaş ve üzeri	99	8,92	3,79	3	15			
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	30 yaş ve altı	128	53,21	16,91	20	98	1,026	0,381	
	31-40 yaş	86	55,45	16,77	23	92			
	41-50 yaş	93	56,34	18,48	20	94			
	51 yaş ve üzeri	99	57,00	18,10	22	92			
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	30 yaş ve altı	128	22,53	5,91	7	35	0,181	0,909	
	31-40 yaş	86	22,77	6,31	10	35			
	41-50 yaş	93	23,16	6,31	9	34			
	51 yaş ve üzeri	99	22,80	6,69	7	35			
Kendilik algısı	30 yaş ve altı	128	25,00	11,30	0	50	1,376	0,250	
	31-40 yaş	86	23,78	11,32	0	41			
	41-50 yaş	93	27,00	10,60	0	47			
	51 yaş ve üzeri	99	25,27	9,68	0	44			
Yaşam felsefesi	30 yaş ve altı	128	12,13	6,48	0	30	0,370	0,775	
	31-40 yaş	86	12,45	6,43	0	28			
	41-50 yaş	93	12,98	6,33	0	24			
	51 yaş ve üzeri	99	12,70	5,55	0	24			
Diğerleriyle ilişkiler	30 yaş ve altı	128	9,77	5,75	0	25	0,453	0,715	
	31-40 yaş	86	9,67	6,17	0	22			
	41-50 yaş	93	10,54	5,26	0	20			
	51 yaş ve üzeri	99	10,10	5,46	0	22			
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	30 yaş ve altı	128	46,90	21,73	0	105	0,870	0,457	
	31-40 yaş	86	45,91	22,47	0	85			
	41-50 yaş	93	50,52	19,62	0	83			
	51 yaş ve üzeri	99	48,07	18,07	1	88			

* $p<0,05$

Tablo 6’da deprem yaşayan bireylerin yaş grubuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması Anova testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki kişilerin yaş grubuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutu olan Duyuşsal puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). 51 yaş ve üzerinde olan katılımcıların Duyuşsal puanları, 30 yaş ve altında olan katılımcıların Duyuşsal puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılanların yaş grubuna göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark yoktur ($p>0,05$). Katılımcıların yaş gruplarına bakılmaksızın Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarının benzer olduğu görülmektedir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin yaş grubuna göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği geneli ve ölçeğin alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle İlişkiler puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Katılımcıların Travma Sonrası Gelişim Ölçeği ve ölçeğin alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle İlişkiler puanları benzerdir.

Tablo 7.

Deprem Yaşayan Bireylerin Eğitim Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Eğitim durumu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Davranış problemleri	İlköğretim ve altı	32	9,84	4,88	4	20	1,523	0,208	
	Lise	78	9,60	4,27	4	19			
	Üniversite	255	8,77	3,56	4	19			
	Lisansüstü	41	8,76	3,67	4	17			
Heyecansal	İlköğretim ve altı	32	12,91	5,85	6	24	0,555	0,645	

	Lise	78	12,55	5,72	5	25			
	Üniversite	255	11,97	4,89	5	25			
	Lisansüstü	41	11,80	4,77	5	20			
	İlköğretim ve altı	32	12,47	3,95	4	20	1,533	0,205	
Duyuşsal	Lise	78	12,49	3,81	4	20			
	Üniversite	255	11,67	3,58	4	19			
	Lisansüstü	41	11,37	3,78	4	18			
	İlköğretim ve altı	32	14,09	4,42	4	20	0,227	0,878	
Bilişsel yapılandırma	Lise	78	13,97	4,33	4	20			
	Üniversite	255	13,63	4,10	4	20			
	Lisansüstü	41	13,80	3,80	4	20			
	İlköğretim ve altı	32	9,00	3,89	3	15	1,988	0,115	
Uyku problemleri	Lise	78	9,23	3,57	3	15			
	Üniversite	255	8,45	3,54	3	15			
	Lisansüstü	41	7,68	3,38	3	15			
	İlköğretim ve altı	32	58,31	20,78	24	98	1,202	0,309	
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	Lise	78	57,85	18,97	21	94			
	Üniversite	255	54,49	16,81	20	97			
	Lisansüstü	41	53,41	16,41	22	83			
	İlköğretim ve altı	32	23,00	6,82	12	35	0,174	0,914	
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	Lise	78	22,44	6,68	8	35			
	Üniversite	255	22,80	6,26	7	35			
	Lisansüstü	41	23,27	5,09	13	33			
	İlköğretim ve altı	32	28,72	8,99	10	50	3,739	0,011*	1-4
Kendilik algısı	Lise	78	27,71	10,51	0	44			2-4
	Üniversite	255	24,51	10,78	0	47			
	Lisansüstü	41	22,61	11,50	0	50			
	İlköğretim ve altı	32	13,50	5,59	3	30	0,636	0,592	
Yaşam felsefesi	Lise	78	13,05	6,29	0	24			
	Üniversite	255	12,24	6,25	0	28			
	Lisansüstü	41	12,61	6,30	0	30			
	İlköğretim ve altı	32	11,28	5,84	0	25	2,522	0,057	
Diğerleriyle ilişkiler	Lise	78	11,26	5,92	0	22			
	Üniversite	255	9,56	5,52	0	24			
	Lisansüstü	41	9,41	5,44	0	22			
	İlköğretim ve altı	32	53,50	17,76	21	105	2,713	0,045	1-4
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Lise	78	52,01	20,30	0	88			
	Üniversite	255	46,31	20,54	0	86			
	Lisansüstü	41	44,63	21,97	0	102			

* $p < 0,05$

Tablo 7’de deprem yaşayan bireylerin eğitim durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması Anova testi kullanılmıştır.

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark yoktur ($p>0,05$). İlköğretim ve altı, lise mezunu, üniversite mezunu ve lisansüstü mezunu katılımcıların Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanlarının benzer olduğu görülmüştür.

Katılımcıların eğitim durumuna göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Katılımcıların eğitim düzeylerine bakılmaksızın Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarının benzer olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındakilerin eğitim durumuna göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark bulunmamaktadır ($p>0,05$). Katılımcıların eğitim düzeylerine bakılmaksızın Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanlarının ve ölçeğe ait alt boyutların puanlarının benzer olduğu saptanmıştır.

Tablo 8.

Deprem Yaşayan Bireylerin Medeni Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Medeni durum	n	$\bar{x}$	S	Min	Max	F	p
Davranış problemleri	Bekar	137	8,55	3,53	4	20	1,483	0,228
	Evli	237	9,23	3,92	4	19		
	Boşanmış	32	9,34	4,45	4	18		
Heyecansal sınırlık	Bekar	137	11,66	5,00	5	25	1,695	0,185
	Evli	237	12,24	5,04	5	25		
	Boşanmış	32	13,44	6,06	5	25		

	Bekar	137	11,28	3,64	4	20	2,588	0,076
Duyuşsal	Evli	237	12,12	3,68	4	20		
	Boşanmış	32	12,38	3,70	4	19		
Bilişsel	Bekar	137	13,46	4,24	4	20	0,547	0,579
yapılandırma	Evli	237	13,87	4,02	4	20		
	Boşanmış	32	14,09	4,51	4	20		
Uyku	Bekar	137	8,09	3,31	3	15	2,000	0,137
problemleri	Evli	237	8,76	3,69	3	15		
	Boşanmış	32	9,16	3,66	3	15		
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	Bekar	137	53,05	16,53	20	98	1,967	0,141
	Evli	237	56,23	17,66	20	94		
	Boşanmış	32	58,41	20,25	21	97		
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	Bekar	137	22,44	5,94	7	35	0,788	0,455
	Evli	237	22,84	6,44	7	35		
	Boşanmış	32	23,97	6,33	9	33		
	Bekar	137	24,84	10,96	0	50	0,163	0,850
Kendilik algısı	Evli	237	25,47	10,96	0	50		
	Boşanmış	32	25,59	8,75	0	38		
	Bekar	137	11,88	6,34	0	30	1,166	0,313
Yaşam felsefesi	Evli	237	12,84	6,18	0	30		
	Boşanmış	32	13,06	5,77	1	23		
	Bekar	137	9,69	5,68	0	25	1,245	0,289
Diğerleriyle ilişkiler	Evli	237	10,34	5,74	0	22		
	Boşanmış	32	8,91	4,73	0	17		
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Bekar	137	46,40	21,02	0	105	0,518	0,596
	Evli	237	48,65	20,87	0	102		
	Boşanmış	32	47,56	16,13	1	75		

Tablo 8’de deprem yaşayan bireylerin medeni durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması Anova testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde, deprem yaşayan katılımcıların medeni durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark saptanamamıştır ($p>0,05$). Bekar, evli ve boşanmış olan katılımcıların Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel

yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları benzer olarak hesaplanmıştır.

Deprem yaşayan katılımcıların medeni durumuna göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Bekar, evli ve boşanmış olan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları benzerdir.

Araştırma kapsamına alınan kişilerin medeni durumuna göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark yoktur ($p>0,05$). Katılımcıların medeni durumuna bakılmaksızın Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları benzer olarak hesaplanmıştır.

Tablo 9.

Deprem Yaşayan Bireylerin Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Çocuk sahibi olma	n	$\bar{x}$	S	t	p
Davranış problemleri	Yok	161	8,40	3,54	-2,607	0,009*
	Var	245	9,41	3,98		
Heyecansal sınırlık	Yok	161	11,34	4,95	-2,588	0,010*
	Var	245	12,67	5,17		
Duyuşsal	Yok	161	11,07	3,60	-3,549	0,000*
	Var	245	12,38	3,65		

Bilişsel yapılandırma	Yok	161	13,46	4,18	-1,144	0,253
	Var	245	13,94	4,09		
Uyku problemleri	Yok	161	8,02	3,36	-2,532	0,012*
	Var	245	8,93	3,67		
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	Yok	161	52,29	16,51	-2,856	0,005*
	Var	245	57,33	17,95		
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	Yok	161	22,65	6,02	-0,361	0,719
	Var	245	22,88	6,43		
Kendilik algısı	Yok	161	24,35	11,36	-1,392	0,165
	Var	245	25,87	10,37		
Yaşam felsefesi	Yok	161	11,94	6,34	-1,543	0,124
	Var	245	12,91	6,10		
Diğerleriyle ilişkiler	Yok	161	9,50	5,81	-1,460	0,145
	Var	245	10,34	5,53		
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Yok	161	45,80	21,41	-1,597	0,111
	Var	245	49,12	19,93		

* $p<0,05$

Tablo 9'da deprem yaşayan bireylerin çocuk sahibi olma durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmaya katılanların çocuk sahibi olma durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Çocuk sahibi olan katılımcıların Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları, çocuk sahibi olmayan katılımcıların Davranış problemleri,

Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksektir.

Katılımcıların çocuk sahibi olma durumuna göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark bulunmamaktadır ($p>0,05$). Çocuk sahibi olan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları, çocuk sahibi olmayan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarından daha yüksek hesaplanmasına karşın hesaplanan puan farkı istatistiki bakımdan anlamlı seviyede değildir.

Araştırma kapsamına alınanların çocuk sahibi olma durumuna göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi ve Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Çocuk sahibi olan ve çocuk sahibi olmayan katılımcıların Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları benzerdir.

Tablo 10.

Deprem Yaşayan Bireylerin Gelirine Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Gelir	N	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Davranış problemleri	Gelir giderinden az	107	10,18	4,14	4	20	7,629	0,001*	1-3
	Gelir giderine denk	230	8,74	3,64	4	19			1-3
	Gelir giderinden fazla	69	8,12	3,64	4	19			
Heyecansal sınırlık	Gelir giderinden az	107	13,74	5,69	5	24	11,650	0,000*	1-3
	Gelir giderine denk	230	12,03	4,79	5	25			

	Gelir giderinden fazla	69	10,04	4,45	5	25			
	Gelir giderinden az	107	12,75	4,01	4	20	4,893	0,008*	1-3
Duyuşsal	Gelir giderine denk	230	11,66	3,44	4	19			
	Gelir giderinden fazla	69	11,13	3,71	4	19			
	Gelir giderinden az	107	15,13	4,15	4	20	8,826	0,000*	1-3
Bilişsel yapılandırma	Gelir giderine denk	230	13,37	4,06	4	20			
	Gelir giderinden fazla	69	12,88	3,87	4	20			
	Gelir giderinden az	107	9,63	3,55	3	15	6,851	0,001*	1-3
Uyku problemleri	Gelir giderine denk	230	8,28	3,59	3	15			
	Gelir giderinden fazla	69	7,90	3,26	3	15			
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	Gelir giderinden az	107	61,42	18,44	20	98	10,617	0,000*	1-3
	Gelir giderine denk	230	54,07	16,82	20	92			
	Gelir giderinden fazla	69	50,07	16,10	23	97			
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	Gelir giderinden az	107	25,02	6,19	7	35	9,911	0,000*	1-3
	Gelir giderine denk	230	22,15	6,33	7	35			
	Gelir giderinden fazla	69	21,48	5,32	10	35			
	Gelir giderinden az	107	25,44	11,45	0	50	0,019	0,981	
Kendilik algısı	Gelir giderine denk	230	25,22	10,33	0	50			
	Gelir giderinden fazla	69	25,16	11,37	0	44			
	Gelir giderinden az	107	12,77	6,34	0	30	0,151	0,860	
Yaşam felsefesi	Gelir giderine denk	230	12,50	5,98	0	30			
	Gelir giderinden fazla	69	12,25	6,81	0	26			
	Gelir giderinden az	107	9,59	5,55	0	25	0,404	0,668	
Diğerleriyle ilişkiler	Gelir giderine denk	230	10,18	5,57	0	24			
	Gelir giderinden fazla	69	10,09	6,10	0	22			
	Gelir giderinden az	107	47,79	21,25	0	105	0,010	0,990	
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Gelir giderine denk	230	47,90	19,70	0	102			
	Gelir giderinden fazla	69	47,49	22,55	0	88			

* $p < 0,05$

Tablo 10'da deprem yaşayan bireylerin gelirine göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması Anova testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin gelirine göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Geliri giderinden az olan katılımcıların

Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları, geliri giderinden fazla olan katılımcıların ölçek genelinden ve ölçeğe ait alt boyutlardan almış oldukları puanlardan istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek hesaplanmıştır.

Katılımcıların gelirine göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark vardır ($p < 0,05$). Geliri giderinden az olan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları, geliri giderinden fazla olan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarından daha yüksektir ve puan farkı istatistiki bakımdan anlamlı seviyededir.

Araştırma kapsamındaki bireylerin gelirine göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi ve Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark yoktur ($p > 0,05$). Araştırma kapsamındakilerin gelir durumlarının Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanlarına ve ölçeğin alt boyutlarına istatistiki bakımdan anlamlı seviyede etkisi bulunmamaktadır.

Tablo 11.

Deprem Yaşayan Bireylerin Deprem Sırasında Bulunulan Yere Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Yer	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Davranış problemleri	Evde	211	9,60	4,02	4	20	3,781	0,011*	1-2
	İşyerinde/Okulda	104	8,18	3,38	4	19			
	Sokak, park gibi açık alanda	46	8,41	3,49	4	18	1,558	0,199	1-3
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	8,78	3,97	4	18			
Heyecansal sınırlık	Evde	211	12,44	5,25	5	25	1,558	0,199	
	İşyerinde/Okulda	104	11,28	4,55	5	24			
	Sokak, park gibi açık alanda	46	12,87	5,60	5	25			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	11,98	5,10	5	24			

Duyuşsal	Evde	211	12,38	3,76	4	20	3,119	0,026*	1-2
	İşyerinde/Okulda	104	11,17	3,48	4	18			1-3
	Sokak, park gibi açık alanda	46	11,28	3,56	4	19			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	11,58	3,63	4	19			
Bilişsel yapılandırma	Evde	211	14,20	4,31	4	20	3,281	0,021*	1-2
	İşyerinde/Okulda	104	12,71	3,88	4	20			
	Sokak, park gibi açık alanda	46	13,59	3,55	4	20			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	14,18	4,07	4	20			
Uyku problemleri	Evde	211	9,18	3,64	3	15	4,859	0,002*	1-2
	İşyerinde/Okulda	104	7,82	3,37	3	15			1-3
	Sokak, park gibi açık alanda	46	7,61	2,98	3	15			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	8,42	3,80	3	15			
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	Evde	211	57,81	18,39	20	98	3,551	0,015*	1-2
	İşyerinde/Okulda	104	51,16	15,48	22	93			
	Sokak, park gibi açık alanda	46	53,76	16,27	24	97			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	54,93	17,72	24	90			
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	Evde	211	23,00	6,58	7	35	0,841	0,472	
	İşyerinde/Okulda	104	22,01	5,62	8	33			
	Sokak, park gibi açık alanda	46	22,85	5,72	10	33			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	23,56	6,72	11	35			
Kendilik algısı	Evde	211	25,77	11,19	0	50	0,378	0,769	
	İşyerinde/Okulda	104	24,53	11,08	0	50			
	Sokak, park gibi açık alanda	46	24,57	9,28	3	40			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	25,33	9,71	5	43			
Yaşam felsefesi	Evde	211	12,59	6,34	0	30	0,033	0,992	
	İşyerinde/Okulda	104	12,56	6,54	0	30			
	Sokak, park gibi açık alanda	46	12,37	5,49	1	23			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	12,33	5,60	2	22			
Diğerleriyle ilişkiler	Evde	211	10,02	5,65	0	25	0,319	0,812	
	İşyerinde/Okulda	104	10,23	5,96	0	24			
	Sokak, park gibi açık alanda	46	9,28	5,05	0	19			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	10,18	5,60	0	22			
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Evde	211	48,38	21,28	0	105	0,165	0,920	
	İşyerinde/Okulda	104	47,32	21,44	0	102			
	Sokak, park gibi açık alanda	46	46,22	17,05	4	76			
	Mağaza, AVM gibi kapalı alanda	45	47,84	18,87	7	85			

* $p < 0,05$

Tablo 11’de deprem yaşayan bireylerin deprem sırasında bulunulan yere göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması Anova testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 11 incelendiğinde, deprem yaşayan katılımcıların deprem sırasında bulunulan yere göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış

problemleri, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Deprem sırasında evde olan katılımcıların Davranış problemleri, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri boyutlarından almış oldukları puan ortalaması, deprem sırasında iş yerinde ve sokak, park gibi açık alanda bulunan katılımcıların almış oldukları puan ortalamasından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksektir. Ayrıca deprem sırasında evde olan katılımcıların Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları, deprem sırasında işyeri veya okulda olan katılımcıların ölçek genelinden almış oldukları puan ortalamasından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek bulunmuştur.

Deprem yaşayan katılımcıların, deprem sırasında bulunulan yere göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına alınan kişilerin deprem sırasında bulunulan yere göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark bulunmamaktadır ($p>0,05$). Katılımcıların deprem sırasından da bulundukları yer fark etmeksizin Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları benzerdir.

Tablo 12.

Deprem Yaşayan Bireylerin Depremde Yakınlarından Enkaz Altında Kalan Biri Olması Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

En kaz altında kalan	n	$\bar{x}$	S	t	p
-------------------------	---	-----------	---	---	---

Davranış problemleri	Yok	358	8,68	3,62	-4,870	0,000*
	Var	48	11,48	4,55		
Heyecansal sınırlık	Yok	358	11,77	4,84	-4,111	0,000*
	Var	48	14,94	6,21		
Duyuşsal	Yok	358	11,54	3,62	-4,795	0,000*
	Var	48	14,19	3,30		
Bilişsel yapılandırma	Yok	358	13,56	4,06	-2,512	0,012*
	Var	48	15,15	4,41		
Uyku problemleri	Yok	358	8,32	3,49	-3,972	0,000*
	Var	48	10,46	3,68		
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	Yok	358	53,87	16,77	-4,692	0,000*
	Var	48	66,21	19,51		
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	Yok	358	22,42	6,22	-3,253	0,001*
	Var	48	25,52	5,98		
Kendilik algısı	Yok	358	24,85	10,74	-2,151	0,032*
	Var	48	28,40	10,69		
Yaşam felsefesi	Yok	358	12,03	5,99	-4,501	0,000*
	Var	48	16,23	6,59		
Diğerleriyle ilişkiler	Yok	358	9,83	5,59	-1,735	0,083
	Var	48	11,33	6,00		
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Yok	358	46,71	20,36	-2,953	0,003*
	Var	48	55,96	20,53		

* $p < 0,05$

Tablo 12’de deprem yaşayan bireylerin depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 12 incelendiğinde, araştırmaya katılanların depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt

boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olan katılımcıların Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları, depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olmayan katılımcıların puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması durumuna göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark vardır ($p<0,05$). Depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları, depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olmayan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınanların depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması durumuna göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı ve Yaşam felsefesi puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark vardır ($p<0,05$). Depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olan katılımcıların Kendilik algısı ve Yaşam felsefesi ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları, depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olmayan katılımcıların puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek hesaplanmıştır.

Tablo 13.

Deprem Yaşayan Bireylerin Depremde Yakınlarından Hayatını Kaybeden/Yaralanan Biri Olması Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Hayatını kaybeden/ yaralanan	n	$\bar{x}$	S	t	p
Davranış problemleri	Yok	361	8,69	3,64	-4,930	0,000*
	Var	45	11,60	4,40		
Heyecansal sınırlık	Yok	361	11,79	4,88	-3,985	0,000*
	Var	45	14,96	6,09		
Duyuşsal	Yok	361	11,56	3,63	-4,780	0,000*
	Var	45	14,27	3,20		
Bilişsel yapılandırma	Yok	361	13,57	4,05	-2,516	0,012*
	Var	45	15,20	4,51		
Uyku problemleri	Yok	361	8,33	3,49	-3,842	0,000*
	Var	45	10,47	3,70		
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	Yok	361	53,94	16,84	-4,638	0,000*
	Var	45	66,49	19,29		
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	Yok	361	22,46	6,22	-3,070	0,002*
	Var	45	25,47	6,05		
Kendilik algısı	Yok	361	24,84	10,71	-2,254	0,025*
	Var	45	28,67	10,91		
Yaşam felsefesi	Yok	361	12,04	5,98	-4,597	0,000*
	Var	45	16,44	6,65		
Diğerleriyle ilişkiler	Yok	361	9,78	5,59	-2,297	0,022*
	Var	45	11,82	5,86		
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Yok	361	46,66	20,29	-3,193	0,002*
	Var	45	56,93	20,73		

* $p < 0,05$

Tablo 13'te deprem yaşayan bireylerin depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 13 incelendiğinde, araştırma kapsamına dahil edilen ve deprem yaşayan kişilerin depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış

problemleri, Heyecansal Sınırlılık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olan katılımcıların Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlılık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları, depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olmayan katılımcıların puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksektir.

Deprem yaşayan kişilerin depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması durumuna göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden almış oldukları puanlar arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları, depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olmayan bireylerin Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksektir.

Araştırma kapsamındaki deprem yaşayan kişilerin depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması durumuna göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi ve Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark vardır ($p<0,05$). Depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olan katılımcıların Kendilik algısı, Yaşam felsefesi ve Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları, depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olmayan katılımcıların puanlarından daha yüksek bulunmuştur ve bulunan puan farkı istatistiki bakımdan anlamlı seviyededir.

Tablo 14.

Deprem Yaşayan Bireylerin Depremde Korku Yaşama Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Depremde korku yaşama		n	$\bar{x}$	S	t	P
Davranış problemleri	Hayır	30	7,07	3,96	-2,910	0,004*
	Evet	376	9,17	3,79		
Heyecansal sınırlık	Hayır	30	9,77	5,08	-2,660	0,008*
	Evet	376	12,33	5,08		
Duyuşsal	Hayır	30	9,27	3,29	-4,081	0,000*
	Evet	376	12,06	3,64		
Bilişsel yapılandırma	Hayır	30	10,03	3,75	-5,289	0,000*
	Evet	376	14,05	4,02		
Uyku problemleri	Hayır	30	6,57	3,59	-3,226	0,001*
	Evet	376	8,73	3,53		
Travma Düzeyi	Hayır	30	42,70	17,04	-4,178	0,000*
	Evet	376	56,34	17,21		
Belirleme Ölçeği	Hayır	30	17,40	6,26	-5,043	0,000*
	Evet	376	23,22	6,07		
Dsm-5 Düzey 2	Hayır	30	22,33	12,85	-1,550	0,122
	Evet	376	25,50	10,59		
Anksiyete Ölçeği	Hayır	30	10,80	6,72	-1,589	0,113
	Evet	376	12,67	6,15		
Kendilik algısı	Hayır	30	8,27	5,72	-1,758	0,080
	Evet	376	10,15	5,63		
Yaşam felsefesi	Hayır	30	41,40	22,19	-1,776	0,076
	Evet	376	48,31	20,38		
Travma Sonrası	Hayır	30	41,40	22,19	-1,776	0,076
	Evet	376	48,31	20,38		
Gelişim Ölçeği	Hayır	30	41,40	22,19	-1,776	0,076
	Evet	376	48,31	20,38		

* $p < 0,05$

Tablo 14'te deprem yaşayan bireylerin depremde korku yaşama durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 14 incelendiğinde, deprem yaşayan bireylerin depremde korku yaşama durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Depremde korku yaşayan katılımcıların Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları, depremde korku yaşamayan bireylerin puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek bulunmuştur.

Deprem yaşayan katılımcıların, depremde korku yaşama durumuna göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark vardır ($p<0,05$). Depremde korku yaşayan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları, depremde korku yaşamayan katılımcıların puanlarından daha yüksek bulunmuştur ve bulunan puan farkı istatistiki bakımdan anlamlı seviyededir.

Araştırma kapsamındakilerin depremde korku yaşama durumuna göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Depremde korku yaşayan ve yaşamayan katılımcıların Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları benzer olarak hesaplanmıştır.

Tablo 15.

Deprem Yaşayan Bireylerin Şu Anda Psikolojik Destek Alma Durumuna Göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Destek alma	n	$\bar{x}$	S	t	p
Davranış problemleri	Almayan	370	8,58	3,54	-7,879	0,000*
	Alan	36	13,50	3,97		
Heyecansal sınırlık	Almayan	370	11,49	4,68	-8,950	0,000*

	Alan	36	18,81	4,70		
	Almayan	370	11,51	3,58		
Duyuşsal	Alan	36	15,44	2,70	-6,421	0,000*
	Almayan	370	13,39	4,12		
Bilişsel yapılandırma	Alan	36	17,39	1,93	-5,756	0,000*
	Almayan	370	8,19	3,44		
Uyku problemleri	Alan	36	12,42	2,58	-7,177	0,000*
	Almayan	370	53,16	16,42		
Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği	Alan	36	77,56	12,73	-8,658	0,000*
	Almayan	370	22,26	6,19		
Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği	Alan	36	28,19	4,19	-5,623	0,000*
	Almayan	370	25,56	10,65		
Kendilik algısı	Alan	36	22,28	11,82	1,746	0,082
	Almayan	370	12,39	6,23		
Yaşam felsefesi	Alan	36	13,92	5,85	-1,406	0,160
	Almayan	370	10,10	5,55		
Diğerleriyle ilişkiler	Alan	36	9,08	6,57	1,028	0,305
	Almayan	370	48,05	20,43		
Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Alan	36	45,28	22,08	0,771	0,441

* $p<0,05$

Tablo 15'te deprem yaşayan bireylerin şu anda psikolojik destek alma durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde, deprem yaşayan katılımcıların şu anda psikolojik destek alma durumuna göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Şu anda psikolojik destek alan katılımcıların Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları, şu anda psikolojik destek almayan katılımcıların

davranış problemleri, Heyecansal Sınırlılık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek hesaplanmıştır.

Araştırmaya dahil olan kişilerin şu anda psikolojik destek alma durumuna göre Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Şu anda psikolojik destek alan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları, şu anda psikolojik destek almayan katılımcıların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek bulunmuştur.

Deprem yaşayan katılımcıların şu anda psikolojik destek alma durumuna göre Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark bulunmamaktadır ($p>0,05$). Şu anda psikolojik destek almayan katılımcıların Kendilik algısı, Yaşam felsefesi ve Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları, şu anda psikolojik destek alan katılımcıların Kendilik algısı, Yaşam felsefesi ve Diğerleriyle ilişkiler puanları ile Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanlarından daha yüksek hesaplanmıştır fakat hesaplanan puan farkı istatistiki bakımdan anlamlı seviyede değildir.

Tablo 16.

Deprem Yaşayan Bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği İle Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanları Arasındaki Korelasyonlar

		Davranış problemleri	Heyecansal sınırlık	Duyuşsal	Bilişsel yapılandırma	Uyku problemleri	Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği
Dsm-5 Düzey 2	R	0,594	0,543	0,548	0,691	0,564	0,681
Anksiyete Ölçeği	P	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Kendilik algısı	R	0,209	0,108	0,425	0,238	0,231	0,269
	P	0,000*	0,029*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Yaşam felsefesi	R	0,363	0,258	0,518	0,355	0,355	0,419
	P	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Diğerleriyle ilişkiler	R	0,228	0,162	0,406	0,207	0,210	0,274
	P	0,000*	0,001*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Travma Sonrası	R	0,282	0,179	0,491	0,289	0,286	0,343
Gelişim Ölçeği	P	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*

* $p < 0,05$

Tablo 16'da deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği ile Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanları arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 16'ya bakıldığında, deprem yaşayan kişilerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları ve Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiki bakımdan anlamlı seviyede korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre deprem yaşayan katılımcıların Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları ve Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemlerinden aldıkları puanların artması, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden aldıkları puanlarda da artışa neden olmaktadır.

Araştırma kapsamında olan deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ve Travma Sonrası Gelişim Ölçeği genel puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiki bakımdan anlamlı seviyede korelasyon olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Katılımcı bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutları olan Davranış problemleri, Heyecansal Sınırlık, Duyuşsal, Bilişsel yapılandırma ve Uyku problemleri ile Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanlarında görülen artış, katılımcıların Travma Sonrası Gelişim Ölçeği alt boyutları olan Kendilik algısı, Yaşam felsefesi, Diğerleriyle ilişkiler puanları ve Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanlarında da artışa neden olmaktadır.

Tablo 17.

Deprem Yaşayan Bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği Puanlarının Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu

	Std. Olmayan		Standardize	t	p	F	R ²
	B	S.H.	B			p	AdjR ²
(Sabit)	7,91	0,82		9,70	0,000*		
Davranış problemleri	0,30	0,10	0,18	2,96	0,003*		
Heyecansal sınırlık	0,03	0,07	0,03	0,44	0,660	84,305	0,513
Duyuşsal	0,07	0,09	0,04	0,73	0,465	0,000*	0,507
Bilişsel yapılandırma	0,74	0,08	0,49	8,84	0,000*		
Uyku problemleri	0,11	0,10	0,06	1,08	0,281		

* $p<0,05$

Tablo 17.'de deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği puanlarının Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarını yordama durumunun incelendiği regresyon sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 17.ye göre deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeğinde bulunan Davranış problemleri ($\beta=0,18$; $p<0,05$) ve Bilişsel yapılandırma ($\beta=0,49$; $p<0,05$) alt boyutlarında almış oldukları puanların Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanlarını istatistiki bakımdan anlamlı seviyede ve pozitif yönlü yordamakta olduğu belirlenmiştir. Buna göre deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeğinde bulunan Davranış problemleri ve Bilişsel yapılandırma puanları arttıkça, Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği puanları da artmaktadır. Bu modelde tahmincilerin açıklamış olduğu varyans %50,7 bulunmuştur.

Tablo 18.

Deprem Yaşayan Bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği Puanlarının Travma Sonrası Gelişim Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu

	Std. Olmayan	Standardize				F	R ²
	B	S.H.	B	t	p	p	AdjR ²
(Sabit)	16,31	3,23		5,06	0,000*		
Davranış problemleri	0,51	0,39	0,09	1,28	0,200		
Heyecansal sınırlılık	-1,45	0,28	-0,36	-5,17	0,000*	33,244	0,294
Duyuşsal	3,70	0,37	0,66	10,10	0,000*	0,000*	0,285
Bilişsel yapılandırma	-0,13	0,33	-0,03	-0,38	0,702		
Uyku problemleri	0,27	0,39	0,05	0,71	0,477		

* $p<0,05$

Tablo 18.'de deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği puanlarının Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin bulgular verilmiş olup, kurulan modelde açıklanan varyans %28,5 olarak hesaplanmıştır.

Deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeğindeki Heyecansal sınırlılık($\beta=-0,36$; $p<0,05$) alt boyutu puanlarının Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarını istatistiki bakımdan anlamlı seviyede ve pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir. Deprem yaşayan bireylerin Duyuşsal ($\beta=0,66$; $p<0,05$) alt

boyutundan aldıkları puanların Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarını istatistiki bakımdan anlamlı seviyede ve pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir. Buna göre Deprem yaşayan bireylerin Travma Düzeyi Belirleme Ölçeğindeki Heyecansal sınırlık puanlarının artması Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarını azaltmakta, Duyuşsal puanlarının artması ise Travma Sonrası Gelişim Ölçeği puanlarını da artırmaktadır.

BÖLÜM V

Tartışma

1. İzmir Depremini Yaşayan Katılımcıların Demografik Değişkenleri ve “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırmada yer alan katılımcıların cinsiyet, yaş, çocuk sahibi olma, gelir durumu, deprem sırasında bulunulan yer, depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması, depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması, depremde korku yaşama, şuanda psikolojik destek alma durumlarına göre “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeğinden” aldıkları puanların anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Araştırmada cinsiyet ve “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiş, kadınların elde ettiği puanlar erkeklere oranla daha yüksek çıkmıştır. Atılgan (2016)’nın deprem yaşayan bireyler üzerinde yaptığı çalışmada da katılımcıların deprem sonrasında cinsiyet ve travma stres düzeyleri genel puanları ve “Davranış problemleri” “Heyecansal sınırlılık” “Bilişsel” ve “Uyku Problemleri” alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuş, kadınların “Davranış problemleri” “Heyecansal sınırlılık” “Bilişsel yapı” ve “Uyku problemleri alt boyut puanlarının erkeklerden yüksek olduğu görülmüştür. Kurt ve Gülbahçe (2019)’un deprem yaşayan bireyler üzerinde yaptığı çalışmada da cinsiyet ve travmatik stres arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Kadınların travmatik stres belirti puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonuçları bu bağlamda paralellik göstermektedir. Literatürde elde edilen bilgiler ve araştırmamızdan elde edilen sonuçlar kadınların deprem sonrasında daha çok travmatik stres yaşadığını göstermektedir. Bu durum kadınların erkeklere göre olaylara daha duygusal yaklaşım şeklinden kaynaklanabilir.

Araştırmada yaş grupları ve “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” alt boyutu olan “Duyuşsal” boyut ile arasında anlamlı bir fark tespit edilmiş, 51 yaş ve üzeri bireylerin 30 yaş altı bireylerde aldıkları puanları daha yüksek bulunmuştur. Norris, Freidman ve Watson (2002) yaptığı çalışmada yaşın travma sonra stres üzerinde belirleyici bir etken olduğunu belirtmiştir. Akman ve Altinel (2012) Van depreminde 31-45 yaş aralığında olan katılımcılarda travma sonrası stres belirtileri saptamıştır. Şenyüz (2019) yaptığı çalışmada 46 yaş üzeri katılımcılarının travma sonrası stres belirtilerinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Bu sonuçlar araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada çocuk sahibi olma durumuna göre ve “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve alt boyutlardan alınan puanların anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Çocuk sahibi olan katılımcıların aldıkları puanların daha yüksek olduğu görülmektedir. Şenyüz (2019) çocuğu olan bireylerin travma sonrası stres belirtilerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Araştırma bulguları bu sonuçla benzerlik göstermektedir. Bu durum çocuk sahibi olan bireylerin travma ölçeğinden yüksek puan almaları, ebeveynlerin deprem esnasında çocuklarına zarar gelmesi korkusundan kaynaklanabilir.

Araştırmada gelir durumu ve “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve alt boyutlardan alınan puanların anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Geliri giderinden az olan katılımcıların geliri giderinden fazla olan katılımcılara göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Jin vd. (2014)’ün yaptığı çalışmada gelir düzeyinin travma sonrası stresi etkileyen bir faktör olmadığı belirtilmiş, fakat gelir düzeyi yüksek olan bireylerin travma sonrası stres düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmamızda geliri giderinde az olan katılımcıların, yani geçinmekte sorunlar yaşayan bireylerin travma düzeyi puanlarını daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları bu bağlamda farklılık göstermektedir. Bu durumun nedeni, deprem yaşanan bölgelerin farklı coğrafya ve ekonomik durumlara sahip olmasından kaynaklanabilir.

Araştırmada deprem sırasında bulunulan yer ve “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve alt boyutlardan alınan puanların anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Deprem esnasında evde olan katılımcıların diğer konumlarda bulunan katılımcılara göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Özgentürk Ayaksız (2004), Bulut (2010), Kardaş (2013) ve Kurt ve Gülbahçe (2019)’un yaptığı çalışmalarda da bu araştırma sonuçları ile benzer bulgular elde edilmiştir. Depremi hissetme durumlarına göre travma stres düzeylerinin değiştiği görülmektedir.

Araştırmada depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması durumu ve “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve alt boyutlardan alınan puanların anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Depremde enkaz altında kalan bir yakını olan katılımcıların aldıkları puanların enkaz altında bir yakını kalmayanlara göre

daha yüksek olduğu görülmüştür. Kardaş (2013) ve Kurt ve Gülbahçe (2019)'un yaptığı çalışmada da enkaz altında kalma durumu ve travma sonrası stres düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmüş, enkaz altında kalma durumu olanların olmayanlara göre aldıkları puanları daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması durumuna göre “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve alt boyutlardan alınan puanların anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Depremde bir yakını yaralanan veya bir yakını kaybeden katılımcıların aldıkları puanların daha yüksek olduğu görülmüştür. Sönmez vd. (2017)'nin yaptığı çalışmada depremde yakın kaybı yaşayanlarla travma sonrası stres belirtisi ölçeği arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Depremde yakını kaybeden bireylerin travma sonrası stres düzeyleri yüksek bulunmuştur. Khan vd. (2006) yaptığı çalışmalarda da yakın kaybı yaşamayanın travma sonrası stres düzeylerinin yükselttiği belirtilmiştir. Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla paralellik göstermiştir.

Araştırmada depremde korku yaşama durumuna göre “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve alt boyutlardan alınan puanların anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Depremde korku yaşayan katılımcıların aldıkları puanların daha yüksek olduğu görülmüştür. Başoğlu vd. (2004) yaptığı araştırmada deprem esnasında yaşanan korkunun travma sonra stres düzeyinin önemli bir etkileyicisi olduğunu saptamıştır. Bu sonuç araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Kardaş ve Tanhan (2018)'in yaptığı araştırmada ise yaşanan hanede hasar olma durumu ve yakın kaybı olma durumuna göre travma sonrası stres düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuçlar araştırma bulgularımızla farklılık göstermektedir. Bu durumun sebebi her iki çalışmada da incelenen demografik değişkenlerin farklı olmasından kaynaklanabilir.

Araştırmada şuanda psikolojik destek alma durumlarına “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve alt boyutlardan alınan puanların anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Psikolojik destek alan katılımcıların puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bedirli (2014)'ün yaptığı çalışmada deprem sonrasında bireylerin profesyonel psikolojik destek aldıkları vurgulanmıştır. Araştırmamızın

sonuçları bu bulgu ile benzerlik göstermektedir. Psikolojik destek alan katılımcılarının puanlarının daha yüksek olması bireylerin deprem esnasında aile veya yakın kayıpları yaşamasından kaynaklanabilir.

Araştırmada yer alan katılımcıların eğitim ve medeni durumlarına göre “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeğinden” aldıkları puanların anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Araştırmada katılımcıların eğitim durumları ve “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeğinden” aldıkları puanların anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Katılımcıların eğitim düzeyi fark etmeksizin benzer puanlar aldıkları görülmüştür. Literatürde eğitim düzeyi ve travma sonrası stresi inceleyen çalışmalar incelendiğinde, birçok çalışmanın eğitim düzeyinin travma sonrası stresin belirleyicisi olduğunu belirttiği görülmektedir (Tuğral, & diğ.,2004). Ayrıca araştırmalarda eğitim düzeyi düşük olan bireylerin travmatik sonrası stres puanlarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Literatürde araştırma sonuçlarının birçoğuyla bulgularımızın farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu durumun sebebi araştırmadaki örneklem grubumuzun neredeyse %73’ünün üniversite mezunlarından oluşması olabilir.

Araştırmada katılımcıların medeni durumları ve “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeğinden” aldıkları puanların anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Bekar, evli ve boşanmış bireylerin benzer puanlar aldıkları görülmektedir. Hacıoğlu vd. (2002)’nin yaptığı araştırmada da medeni durum ve travma sonrası stres bozukluğu arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bu sonuç araştırmamızı destekler niteliktedir.

2. İzmir Depremini Yaşayan Katılımcıların Demografik Değişkenleri ve “DSM-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği” Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırma yer alan katılımcıların cinsiyet, gelir durumu, depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması, depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması, depremde korku yaşama ve şuanda psikolojik destek alma durumuna göre “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Araştırmada cinsiyet göre “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Kadınların aldıkları puanları erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Özgen-Ayaksız (2004)’ün gölcük depremini yaşayan katılımcılar üzerinde yaptığı çalışmada da kadınların cinsiyetlerine göre kaygı durumları erkeklerden yüksek bulunmuştur. Kurt (2019)’da Van depremi üzerinde yaptığı çalışmada cinsiyet ve katılımcıların kaygıları arasında anlamlı bir fark tespit etmiştir. Araştırmanın sonuçları bu bağlamda benzerlik göstermektedir.

Araştırmada gelir durumuna göre “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Geliri giderinden az olan katılımcıların, geliri giderinden fazla olan katılımcılara göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Literatürde deprem yaşayan bireylerin gelir durumu ve kaygı düzeyleri arasında yapılmış çalışmalar az sayıdadır. Baytar (2017)’nin yaptığı Gölcük depremi üzerindeki çalışmada katılımcıların gelir durumları ve kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Araştırmanın bulguları bu sonuçla farklılık göstermektedir. Bu durumun sebebi Deprem yaşanan bölgelerin farklı olmasından kaynaklanabilir.

Araştırmada depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması durumuna göre “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olan katılımcıların aldıkları puanlar, depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olmayan katılımcılara göre daha yüksektir. Berument vd. (1999) ve Berkay vd. (2003)’ün yaptığı çalışmalarda da duygusal bağ kurulmuş kişilerin enkaz altında kalmasının bireyleri olumsuz olarak etkileyeceği vurgulanmıştır. Bu sonuçlar araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmada depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması durumuna göre “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olan katılımcıların, depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olmayan bireylerin puanlarından yüksek bulunmuştur. Şevli (2019)’un Van depremlerini yaşayan bireyler üzerinde yaptığı çalışmada

da can kaybı yaşayan bireylerin yaşamayan bireylere göre kaygı puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulguları bu sonuçla paralellik göstermektedir.

Araştırmada depremde korku yaşama durumuna göre “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Depremde korku yaşayan katılımcıların, depremde korku yaşamayan katılımcılara göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Berkay vd. (2003) ve Sarman vd. (2012) yaptığı çalışmalarda deprem endişesi olan bireylerin yüksek düzeyde kaygı yaşadıklarını bulmuşlardır. Araştırmanın bulgular bu sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Araştırmada şuanda psikolojik destek alma durumuna göre “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Şu anda psikolojik destek alan katılımcıların, şu anda psikolojik destek almayan katılımcılara göre yüksek puanlar aldıkları görülmüştür (Sarman, 2012). Yapılan çalışmalar travmatik olayların bireylerde kaygı düzeyini arttırdığını göstermiştir. Bu bağlamda deprem gibi travmatik olay yaşayan bireyler de psikolojik destek sağlanması önemli bir yer taşımaktadır. Ayrıca literatürde psikolojik desteğin travmatik olayları etkisi üzerine yapılan araştırmaların genişletilmesi önem arz etmektedir.

Araştırmada yer alan katılımcıların yaş, eğitim durumu, medeni durum, çocuk sahibi olma, deprem sırasında bulunulan yere göre “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Şu anda psikolojik destek alan katılımcılar, şu anda psikolojik destek almayan katılımcılardan daha yüksek puanlara sahiptir.

Araştırmada katılımcıların yaş durumları ve “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların yaş grupları fark etmeksizin aldıkları puanların benzer olduğu görülmüştür. Sarman (2012)'nin yaptığı çalışmada deprem yaşayan bireylerin yaş ve kaygı durumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alparslan vd. (1999) Marmara depremi üzerinde yaptığı çalışmada kaygı düzeyinin yaşa göre azaldığını tespit etmiştir. Bu sonuç araştırmamızla farklılık göstermektedir. Bu

durumun sebebi yaş düzeyi küçüldükçe bireyleri travmatik olayların sonuçlarını, yaş grubu daha büyük bireyler gibi iyi bir şekilde algılayamamalarından kaynaklanabilir.

Araştırmada katılımcıların eğitim durumu ve “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Baytar (2017)’nin yaptığı çalışmada eğitim düzeyi ve kaygı arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Bu sonuç araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmada katılımcıların medeni durumları ve “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bekar ve evli bireylerin aldıkları puanları benzer olduğu görülmektedir. Bu araştırmada medeni durumunu kaygı düzeyinin bir belirleyicisi olmadığı söylenebilir. Baytar (2017) medeni durum ve kaygı puanları arasına anlamlı bir farklılık tespit etmiş, Evli olma depremzedelerin kaygı puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç araştırmamızla farklılık göstermektedir. Bu durumun sebebi, deprem bölgelerinin farklı olması, Gölcük depreminin İzmir depremine kıyasla çok daha büyük bir deprem olması ve daha çok insan kaybı yaşanmasından kaynaklanabilir. Şevli (2019)’un deprem yaşayan bireyler üzerindeki çalışmasında, medeni durum ve kaygı düzeyi arasına anlamlı bir fark saptanmamıştır. Medeni durumun kaygının bir belirleyicisi olmadığı belirtilmiştir. Bulunan bu sonuç araştırma bulgusunu destekler niteliktedir.

Araştırmada katılımcıların çocuk sahibi olma durumları ve “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Çocuk sahibi olan ve olmayan bireylerin aldıkları puanların benzer oldukları görülmektedir. Bu araştırmada çocuk sahibi olmanın kaygı düzeyini ölçmede bir belirleyici olmadığı söylenebilir. Şevli (2019)’un yaptığı çalışmada da çocuk sahibi olma durumuna göre kaygı düzeyi puanlarının anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Bulunan bu sonuç araştırma bulgusunu destekler niteliktedir.

Araştırma katılımcıların depremde bulunulan yer ve “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı

görülmüştür. Literatürde depremde bulunulan yer ve kaygı düzeylerinin genellikle anlamlılık gösterdiği görülmektedir. Şevli (2019)'un yaptığı çalışmada depremde esnasında neredeyiz değişkenine göre evde bulunan katılımcıların kaygı düzeyi puanlarının anlamlılık gösterdiği görülmektedir. Güven (2010) araştırmasında deprem sırasında binaları yıkılan bireylerin ölüm korkusuyla birlikte travma durumlarını daha fazla yaşayabileceği belirtilmektedir. Araştırma bulguları bu sonuçlarla paralellik göstermemektedir. Bu durumun sebebi yaşanan depremlerin etkilerinin farklı olmasından kaynaklanabilir.

3. İzmir Depremini Yaşayan Katılımcıların Demografik Değişkenleri ve “Travma Sonrası Gelişim Ölçeği” Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırmada yer alan katılımcıların cinsiyet, depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması ve depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması durumuna göre “Travma Sonrası Gelişim Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Araştırmada cinsiyete göre “Travma Sonrası Gelişim Ölçeğinden” ve alt boyutlarından alınan puanlar arasında anlamlı bir fark tespit edilmiş, kadınların aldıkları puanların erkeklerden yüksek olduğu görülmüştür. Kardaş ve Tanhan (2018)'in Van depremini yaşayan üniversite öğrencilerin üzerinde yaptığı çalışmada cinsiyetin travma sonrası büyümeye etki eden bir unsur olduğu bulunmuştur. Güven (2010)'un deprem yaşayan bireyler üzerinde yaptığı çalışmada cinsiyet ve travma sonra gelişim arasında anlamlı bir farka rastlanmamış, fakat kadınların travma sonrası gelişim puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bulguların bu bağlamda paralellik gösterdiği söylenebilir. Dürü (2006) yaptığı çalışmada araştırmadaki sonuçlara zıt bir sonuç elde edilmiş, cinsiyet ve travma sonrası büyüme arasında anlamlı bir ilişkinin olmadı sonucuna varılmıştır. Bu farklılığın Dürü (2006)'nın yaptığı çalışmanın depremzedeler üzerinde olmamasından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada depremde yakınlarından enkaz altında kalan biri olması ve “Travma Sonrası Gelişim Ölçeğinden” alınan puanların anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür. Şenyüz (2019) ve Güven (2010)'un deprem yaşayan bireyler

üzerinde yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçları bu bağlamda paralellik göstermektedir.

Araştırmada depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan biri olması durumuna göre “Travma Sonrası Gelişim Ölçeğinden” alınan puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Güven (2010)’un yaptığı çalışmada da depremde aile bireylerinde can kaybı olma durumu ve travma sonrası gelişim puanları arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır. Şenyüz (2019)’un yaptığı çalışmada da depremde kayıp yaşan bireylerin, yaşamayan bireylere göre travma sonrası gelişim puanları anlamlı seviyede ve yüksek bulunmuştur. Araştırma bulguları bu sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Araştırmada yer alan katılımcıların yaş, eğitim durumu, gelir durumu, medeni durum, çocuk sahibi olma, deprem sırasında bulunulan yer, depremde korku yaşama ve şuanda psikolojik destek alma durumuna göre “Travma Sonrası Gelişim Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Araştırmada yaş ve “Travma sonrası Gelişim Ölçeğinden” puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Katılımcıların aldıkları puanların benzer oldukları görülmektedir. Literatürde benzer bulgulara rastlanmıştır. Polatinsky ve Esprey (2000), Wang vd. (2013) araştırmalarında yaş ve travma sonrası gelişim arasında anlamlı bir fark saptamamıştır. Bu sonuçlar yapılan araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmada eğitim durumu ve “Travma sonrası Gelişim Ölçeğinden” puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Güven (2010)’un yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiş deprem yaşayan bireylerin eğitim durumları ve travma sonrası gelişim düzeyi arasında anlamlı bir farka saptanmamıştır. Katılımcıların eğitim düzeylerinin travma sonrası gelişimin bir belirleyicisi olmadığı ve aldıkları puanların benzer olduğu görülmektedir. Literatürden elde edilen araştırma sonucu bu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmada medeni durum ve “Travma sonrası Gelişim Ölçeğinden” puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Wu ve Lui (2013) çalışmasında

araştırma sonucuyla farklı bir bulgu elde edilmiş, medeni durum ve travma sonrası gelişme arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve evli bireylerin bekarlara daha çok travma sonrası gelişme sağladıklarını belirtilmiştir. Bu durum farklı örneklem gruplarındaki bireylerin farklı kültür ve travmatik olayları algılama durumlarından kaynaklanabilir. Fakat, Teixeira ve Pereira (2013) yaptığı çalışmada medeni durum ve travma sonra gelişme arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir. Bu bulgu araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmada gelir durumu ve “Travma sonrası Gelişme Ölçeğinden” puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Updegraff vd. (2002)’nin yaptığı çalışmada gelir durumu ve travma sonrası gelişme arasında anlamlı bir fark olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgu araştırmayla farklılık göstermektedir. Bu durumun sebebi örneklem gruplarının yaşadıkları coğrafyaların farklı olması ve farklı koşullara sahip olmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca Teixeira ve Pereira (2013) araştırmamızla aynı sonuçları elde etmiştir. Bu bağlamda araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırmada çocuk sahibi olma ve “Travma sonrası Gelişme Ölçeğinden” puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatürde çocuk sahibi olma ve travma sonrası gelişim ölçeği puanlarını karşılaştıran çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Araştırmada çocuk sahibi olan ve olmayan katılımcıların travma sonrası gelişim puanlarının benzer olduğu görülmektedir. Çocuk sahibi olma durumunun travma sonrası gelişmenin bir belirleyicisi olmadığı görülmektedir.

Araştırmada deprem sırasında bulunulan yer ve “Travma sonrası Gelişme Ölçeğinden” puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Güven (2010)’un yaptığı çalışmada da araştırma sonucumuzla benzer bir bulgu tespit edilmiş, depremde bulunulan yerin travma sonrası gelişmeye bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Elde edilen araştırmanın sonuçları bulgularımızı destekler niteliktedir.

Araştırmada depremde korku yaşama ve şuanda psikolojik destek alma durumlarına göre “Travma sonrası Gelişme Ölçeğinden” puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Depremde korku yaşam durumuna göre

katılımcıların aldıkları puanların benzer olduğu görülmüştür. Psikolojik destek alma durumuna göre ise şuanda psikolojik destek almayan katılımcıların daha yüksek puanlar aldıkları puanların daha yüksek olduğu görülmektedir. Li vd. (2015)'in yaptıkları araştırmada psikolojik sağlamlığın travma sonra gelişim düzeyi üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu saptamıştır. Bu araştırmada psikolojik destek almayan bireylerin puanlarının daha yüksek olması depremde kayıp yaşamamalarından veya geçirdikleri travma düzeylerinin daha düşük olmasından kaynaklanabilir.

4. *“Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği ve “Travma Sonrası Gelişim Ölçeğine İlişkin Korelasyon Sonuçlarının Tartışılması* Araştırmada “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği geneli ve alt boyutları ile “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” aldıkları puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeğinden alınan puanların arttıkça “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğinden” alınan puanların arttığı görülmektedir. Baytar (2017)'nin yaptığı çalışmada da travma sonrası stres puanlarının arttıkça katılımcıların kaygı ölçeklerinden aldıkları puanların arttığını saptamıştır. “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” geneli ve alt boyutları ile “Travma Sonrası Gelişim Ölçeği” ve alt boyutları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Karancı ve diğer. (2012) yaptığı çalışmada travma sonrası stresin, travma sonra gelişimin önemli bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kardaş ve Tarhan (2018)'in Van depremi üzerinde yaptığı araştırmada travma sonrası stres ve travma sonrası gelişim arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırmanın bulguları bu sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

5. *“Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeğine İlişkin Regresyon Sonuçlarının Tartışılması* Araştırmada “Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği” alt boyutu “Davranış problemleri” ve “Bilişsel yapılandırma” boyutundan aldıkları puanların “Dsm-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği” puanlarını anlamlı seviyede ve pozitif yönlü yordadığı saptanmıştır. Baytar (2017)'nin çalışmasında travma sonrası stres düzeylerinin kaygının anlamlı ve pozitif bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Yıldırım ve Tosun (2012) çalışmasında uzun süreli travmalar sonucunda bireylerde kaygı

belirtilerinin arttığını vurgulamıştır. Bu sonuçlar araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Bu araştırmanın sınırlayıcı yanları İzmir ilinde yaşayan kişilerin araştırmaya katılmasıdır. Ayrıca kişisel bilgi formu ve ölçek formundan elde edilen bilgiler ile sınırlıdır. Diğer taraftan araştırmanın güçlü yanı bu konu ile ilgili henüz bir araştırmanın yapılmamasıdır. Bu yüzden bir sonraki araştırmalarda kaynak olarak kullanılabilecektir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulguları ışığında ulaşılan sonuçlara ve ulaşılan sonuçlar göz önünde bulundurularak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuç

İzmir depremini yaşamış kişilerin depremde travma sonrası stres bozukluğu, kaygı ve psikolojik büyüme düzeylerini incelemek için çalışma yapılmıştır. Aynı zamanda bu kavramların birbiri ile olan ilişkileri incelenmiştir. Çalışmaya toplam 407 kişi katılmıştır. Çalışmaya katılan katılımcıların %60.84'ü kadın %39.16'sı ise erkektir. Katılımcılar yaşları eğitim durumları, medeni hal, çocuk sahibi olup olmadığı ve gelir durumları incelenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan kişilerin deprem sırasında nerede oldukları evde, iş yerinde/okulda, sokak, park gibi açık alanlarda, AVM gibi kapalı alanlar göz önüne alınarak incelenmiştir.

Araştırmaya katılanların depremde yakınlarından enkaz altında kalan birinin olup olmadığı, depremde yakınlarından hayatını kaybeden/yaralanan birinin olup olmadığı, depremde korku yaşayıp yaşamadığı ve şu anda psikolojik destek alıp almadığı durumları incelenmiştir.

İncelemeler sonucunda ilk olarak İzmir depremini yaşayan katılımcıların cinsiyetlerine göre TSSB, kaygı ve psikolojik büyüme düzeyleri incelenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetine göre Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği alt boyutlarında istatistiki bakımdan anlamlı seviyede fark olduğu belirlenmiştir. Kadın katılımcıların, erkek katılımcıların ölçek genelinden ve ölçeğe ait alt boyutlardan almış oldukları puanlar istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek bulunmuştur. Ayrıca Psikolojik Büyüme ve Kaygı düzeylerine göre yapılan

incelemede de kadın katılımcıların kaygı düzeyleri erkek katılımcılardan fazla bulunmuştur. Kişilerin travma düzeyleri yaşları baz alınarak incelendiğinde ise 51 yaş ve üzerinde olan katılımcıların Duyuşsal puanları, 30 yaş ve altında olan katılımcıların Duyuşsal puanlarından istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek hesaplanmıştır. Yaş düzeyi travmayı etkilerken, kaygı ve psikolojik büyüme düzeylerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Katılımcıların eğitim durumlarına göre araştırma yapıldığında tssb düzeyi, kaygıyı ve psikolojik büyüme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların medeni durumları ile tssb, kaygı ve psikolojik büyüme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çocuk sahibi olma durumlarına göre incelendiğinde ise çocuk sahibi olan katılımcıların çocuk sahibi olmayan katılımcılara göre travma sonrası stres bozukluğu düzeyi anlamlı seviyede yüksek bulunmuştur. Fakat çocuk sahibi olmanın kaygı ve psikolojik büyüme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Katılımcıların gelirlerine göre tssb ve kaygı düzeyleri incelendiğinde ise Geliri giderinden az olan katılımcıların Travma Düzeyi Belirleme Ölçeği genel puanları ve Anksiyete Ölçeği puanları, geliri giderinden fazla olan katılımcıların ölçek genelinden ve ölçeğe ait alt boyutlardan almış oldukları puanlardan istatistiki bakımdan anlamlı seviyede yüksek hesaplanmıştır. Gelir durumu ile psikolojik büyüme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Deprem sırasında bulunulan yere göre tssb düzeyi arasında anlamlı fark bulunmuştur. Özellikle deprem sırasında evde olan katılımcıların puanları anlamlı derecede yüksektir. Deprem sırasında yakınlarından birinin enkaz altında kalmasının tssb, kaygı ve psikolojik büyüme düzeylerine göre etkisi incelenmiş ve anlamlı seviyede yüksek bir fark bulunmuştur. Ayrıca depremde bir yakınıni kaybeden bireylerin tssb, kaygı ve psikolojik büyüme düzeyleri arasında anlamlı bir bulunmuştur. Deprem sırasında katılımcıların korkuları incelendiğinde tssb ve kaygı ile anlamlı düzeyde fark bulunurken, psikolojik büyüme düzeyi ile anlamlı bir fark bulunamamıştır. Katılımcılar psikolojik destek alma durumlarına göre incelendiğinde ise tssb ve kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunurken, psikolojik büyüme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların

travma sonrası stres bozukluğu, kaygı ve psikolojik büyüme düzeylerinin kendi aralarındaki ilişki düzeyleri incelendiğinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Sonuç olarak İzmir depremini yaşayan katılımcıların deprem sonrası Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kaygı ve Psikolojik Büyüme düzeyleri arasında anlamlı derecede bir fark bulunmuştur. Ayrıca Travma Sonrası Stres bozukluğu Kaygı ve Psikolojik Büyüme düzeylerini arttırmaktadır.

6.2. Öneriler

İzmir depreminin üzerinden iki yıl geçmesine rağmen maddi ve manevi kayıpların etkisi halen devam etmektedir. Bireylerin tssb ve kaygı düzeyleri etkisini korumaktadır. Bu sebeple psikolojik destek çalışmalarının artırılması ve konu ile ilgili çalışmalar az olduğu için üzerine çalışmalıdır. Deprem meydana geldikten sonra bireylerde psikolojik problemler olması ihtimalini ortadan kaldırmak ya da problemler olması durumunda tedaviyi sağlamaya yönelik destek programlarının artırılması, bu yönde çalışma yapan sivil toplum örgütlerinin teşvik edilmesi sağlanmalıdır. Devletin olası bir deprem durumuna karşı yeni önlemler alması ve yaşanan kayıpların hızlı bir şekilde çözülmesi olası psikolojik sorunları engelleyeceği ön görülmektedir. Depremin bütün olumsuzluklarına rağmen bireylerde travma sonrası psikolojik büyüme düzeyi gibi olumlu bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bu konu bundan sonraki çalışmalarda daha detaylı çalışılmalıdır.

Kaynakça

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (2011). Van depremi (23 Ekim 2011) raporu. <https://www.afad.gov.tr/tr/2385/Van-Depremi-Hakkinda> adresinden temin edilmiştir.
- Akcan, G. (2018). Turaz Akademi. İçinde: O. Celbiş (Edt.), Travmanın psikolojik bileşenleri post travmatik stres bozukluğu (s. 47-54). Akademisyen Yayınevi.
- Akduman, Ö. (2021). Depremler ve Afet Yönetimi: 30 Ekim 2020 İzmir Depremi Örneği.
- Akman, P., ve Altinel, G., (2012). “Van Depremi Psikososyal Destek Çalışmaları Sonuç Raporu (24 Ekim 2011 – 09 Mart 2012)”, Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği.
- Alparslan, S., Koçkar, A. Đ., Şenol, S., Maral, I. (1999). Marmara Depremini Yaşayan Çocuk ve Gençlerde Ruhsal Bozukluk ve Kaygı Düzeyleri, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi.
- American Psychiatric Association. (2000). Quick reference to the diagnostic and statistical manual of mental disorder (4th ed.). American Psychiatric Association, Washington D.C.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, (2014). Ruhsal bozuklukların tanısı ve sayımsal Elkitabı (DSM-5), Tanı ölçütleri el kitabı. (Çev: Köroğlu,E.) Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Armstrong, D., & Shakespeare-Finch, J. (2011). Relationship to the bereaved and perceptions of severity of trauma differentiate elements of posttraumatic growth. OMEGA-Journal of Death and Dying, 63(2), 125-140.

- Atılğan, O. Y. (2016). Van-Erciş depreminden yakın kaybı yaşamış ergenlerin travma sonrası stres düzeyleri ve yas süreçlerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikolojik Danışman ve Rehberlik Anabilim Dalı, Konya.
- Başoğlu, M., Kılıç, C., Şalcıoğlu, E., & Livanou, M. (2004). Prevalence of posttraumatic stress disorder and comorbid depression in earthquake survivors in Turkey: An epidemiological study. *Journal of Traumatic Stress*, 17(2), 133-141
- Baytar, B. (2017). 1999 Gölcük depremini çocukluğunda yaşamış kişilerin günümüzdeki kaygı, depresyon ve TSSB düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenesi, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Bedirli, B. (2014). Deprem travmasının kronik psikolojik etkileri: Düzce depremin'den 14 yıl sonra travma sonrası stres ve depresyon belirtilerinin yaygınlığı ve ilişkili risk faktörleri, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Berkay, F., Çelen, N., & Kuşdil, M. E. (2003). 1999 Marmara Depreminin Mudanya Halkı Üzerindeki Psiko-Sosyal Etkileri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(4), 1-24.
- Berument SK, Sayıl M, Uçanok Z. (1999). "Depremden Etkilenen Çocuklara Nasıl Yardımcı Olabiliriz?". Ana Baba El Kitabı. Türk Psikoloji Bülteni, Deprem Özel Sayısı, Ankara 5(14): 79.
- Bleich, A., Gelkopf, M., Melamed, Y., & Solomon, Z. (2006). Mental health and resiliency following 44 months of terrorism: A survey of an Israeli national representative sample. *BMC Med*, 4 (21), 1-11.
- Bolu, A., Erdem, M., & Taner, Ö. (2014). Travma Sonrası Stres Bozukluğu. *Anatolian Journal of Clinical Investigation*, 8(2).
- Boztepe, H., İnci, F., Tanhan, F. "Posttraumatic Growth in Mothers After Infant Admission to Neonatal Intensive Care Unit." *Paediatrica Croatica*, 59.1, 2015, ss. 14-18.

- Bulut, S. (2010). "Depremi Direk Olarak Yaşayan Ve Okulları Yıkılan Çocuklarda Görülen Travma Sonrası Stres Tepkilerinin ve Alt Boyutlarının Üç Yıllık Boylamsal İncelenmesi". *Türk Psikoloji Dergisi*, 25 (66), 87-98.
- Calhoun, L. G. & Tedeschi, R. G. (1999). *Facilitating posttraumatic growth: a clinician's guide*. Charlotte: Routledge.
- Canel, A.N. & Balcı, L. (2018) Deprem Travmasının Kuşaklararası Aktarımı (Ed. Abidin Temizer - İbrahim Serbestoğlu) *Multidispliner Çalışmalar-4 (Sosyal Bilimler)*, Cilt II, Podgorica, Montenegro, ISBN 978- 9940
- Colville, G. & Cream, P. (2009). Post-traumatic growth in parents after a child's admission to intensive care: Maybe Nietzsche was right?. *Intensive Care Med*, 35, 919-23.
- Cryder, C. H., Kilmer, R. P., Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (2006). An exploratory study of posttraumatic growth in children following a natural disaster. *American Journal of Orthopsychiatry*, 76(1), 65-69.
- Dürü, Ç. (2006). Travma Sonrası Stres Belirtileri ve Travma Sonrası Büyümenin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Bir Model Önerisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ediz, K., Gülbahçe, A. (2019). Van depremini yaşayan öğrencilerin travma sonrası stres bozukluğu düzeylerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 957-972.
- Elçi, Özcan. "Otizmi Olan Çocuk Ailelerinde Sosyal Destek, Stres Düzeyi ve Başa Çıkma Stratejilerinin, Travma Sonrası Büyümeyi ve Tükenmişliği Yordama Düzeyi." Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.
- Erdoğan, H. (2015). Kanser hastalarında algılanan sosyal desteğin travma sonrası stres bozukluğu depresyon anksiyete ve stres ilişkisi (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.425058)
- Fu, Y., Chen, Y., Wang, J., Tang, X., He, J., Jiao, M., ... Li, J. (2013). Analysis of prevalence of PTSD and its influencing factors among college students

- after the Wenchuan earthquake. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 7(1), 1.
- Güven, K. (2010). Marmara depremini yaşayan yetişkinlerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile travma sonrası gelişim ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi, Maltepe Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Hacıoğlu, M., Aker, T., Kutlar, T., & Yaman, M. (2002). Deprem tipi travma sonrasında gelişen travma sonrası stres bozukluğu belirtileri alt tipleri. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 15, 4-15.
- Hashmi, S., Petraro, P., Rizzo, T., Nawaz, H., Choudhary, R., Tessier-Sherman, B., .. & Nawaz, H. (2011). Symptoms of anxiety, depression, and posttraumatic stress among survivors of the 2005 Pakistani earthquake. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 5(4), 293-299.
- İnci, F., & Boztepe, H. (2013). Post traumatic growth: if something not killing could be strengthened?/Travma sonrası buyume: oldurmeyen aci guclendirir mi?. *Journal of Psychiatric Nursing*, 4(2), 80-85.
- İşçi, C.(2008). Deprem Nedir ve Nasıl Korunuruz ? *Journal of Yaşar University*, 3(9), 959.
- Jin, Y., Xu, J., Liu, H., & Liu, D. (2014). Posttraumatic stress disorder and posttraumatic growth among adult survivors of Wenchuan earthquake after 1 year: Prevalence and correlates. *Archives of Psychiatric Nursing*, 28(1), 67-73.
- Karancı, N. A., Acarturk, C. "Post-Traumatic Growth Among Marmara Earthquake Survivors Involved in Disaster Preparedness as Volunteers." *Traumatology*, 11.4, 2005, ss. 307- 323.
- Karancı, N. A., Işıklı, S., & Aker, T. A. (2011). Travmatik yaşantısı olan yetişkinlerde travma sonrası stres bozukluğu ve travma sonrası gelişim: boylamsal bir çalışma.
- Karancı, A.N., Işıklı, S., Aker, A.T., İzmit Gül, E., Başbuğ Erkan, B., Özkol, H. (2012). Personality, posttraumatic stress and trauma type: factors

- contributing to posttraumatic growth and its domains in a Turkish community sample. *European Journal of Psychotraumatology*, 3, 17303.
- Karasar, H. A. (2011). Abazin. In *Ethnic groups of Europe: an encyclopedia* (pp. 1-2). ABC-CLIO.
- Kardaş, F., (2013). Van depremini yaşayan üniversite öğrencilerinin travma sonrası stres travma sonrası büyüme ve umutsuzluk düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.Van.
- Kardaş, F., & Tanhan, F. (2018). Van depremini yaşayan üniversite öğrencilerinin travma sonrası stres, travma sonrası büyüme ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 1-36.
- Katip, C. (2021). *Travma sonrası stres bozukluğu belirtileri, temel psikolojik ihtiyaçlar, irrasyonel inanışlar ve duygudurum arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Katz, C. L., Pellegrino, L., Pandya, A., Ng, A. & DeLisi, L. E. (2002). Research on psychiatric outcomes and interventions subsequent to disasters: a review of the literature. *Psychiatry Research*. 110(3), 201- 218.
- Khan, M. M. (2006). Earthquake 2005: Challenges for Pakistani psychiatry. *Journal of International Psychiatry*, 3(3), 21-23.
- Kılıç, C., Ulusoy, M. (2003). Psychological effects of the November 1999 earthquake in Turkey: an epidemiological study. *Acta Psychiatr Scand*, 108:232-238.
- Kuljic, B., Miljanovic, B., & Svicevic, R. (2004). Posttraumatic stress disorder in Bosnian war veterans: Analysis of stress events and risk factors. *Vojnosanit Pregl*, 61 (3), 283-289.

- Kurt, E. (2019). *Van depremini yaşıyan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile travma sonrası stres bozukluğu ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Kurt, E., & Gülbahçe, A. (2019). Van Depremini Yaşıyan Öğrencilerin Travma Sonrası Stres Bozukluğu Düzeylerinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 957-972.
- Kvestad, I., Ranjitkar, S., Ulak, M., Chandyo, R. K., Shrestha, M., Shrestha, L., ... & Hysing, M. (2019). Earthquake exposure and post-traumatic stress among Nepalese mothers after the 2015 earthquakes. *Frontiers in psychology*, 10, 734.
- Li, Y., Cao, F., Cao, D., and Liu, J. (2015). Nursing students' post- traumatic growth, emotional intelligence and psychological resilience. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 22(5), 326-332.
- Linley, P. A, Joseph, S. "Positive Change Following Trauma and Adversity: A Review." *Journal of Traumatic Stress: Official Publication of the International Society for Traumatic Stress Studies*, 17.1, 2004, ss. 11-21.
- Manav, F. (2011). Kaygı kavramı.
- Nenova, Maria ve diğer. "Posttraumatic Growth, Social Support, and Social Constraint in Hematopoietic Stem Cell Transplant Survivors." *Psycho-Oncology*, 22.1, 2013, ss. 195-202.
- Norris, F. H., Friedman, M. J., Watson, P. J., Byrne, C. M., Diaz, E., & Kaniasty, K. (2002). 60,000 disaster victims speak: Part I. An empirical review of the empirical literature, 1981–2001. *Psychiatry: Interpersonal and biological processes*, 65(3), 207-239.
- Oflaz, F., Özcan, C.T., Taştan, S., Çiçek, H., Aslan, Ö., & Vural, H. (2010). Hemşirelerin travma sonrası stres bozukluğu belirtilerini tanıma durumları. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 1-6.
www.journalagent.com/phd/pdfs/PHD_1_1_1_6.pdf adresinden edinilmiştir.

- Özer, K. (2008). Kaygı: Sınanma Duygusuyla Baş Edebilme. (Dördüncü basım). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Özgen, F., & Aydın, H. (1999). Travma sonrası stres bozukluğu. *Klinik Psikiyatri*, 1(34-41).
- Özgentürk-Ayaksız, D., (2004). Gölcük Depremi Sonrasında Çocuk ve Ergenlerde Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Sürekli Kaygı Ve Depresyon Düzeylerini Yordayan Değişkenler (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Özlü, A., Yıldız, M., Aker, T., (2010). Şizofreni hastalarına bakım verenlerde travma sonrası gelişim ve ilişkili etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11,89-94.
- Özten, E., & Sayar, G. H. (2015). Eşik altı travma sonrası stres bozukluğu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 7(4), 348-355.
- Palti, C. (2012). Üniversiteye hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinde yükseköğretime geçiş sınavı öncesi ve sonrasında benlik saygısı, sınav kaygısı ve durumluk-sürekli kaygı düzeyleri (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 314278).
- Polatinsky, S., & Esprey, Y. (2000). An assessment of gender differences in the perception of benefit resulting from the loss of a child. *Journal of Traumatic Stress*, 13(4), 709–718.
- Sakarya, D., & Güneş, C. (2013). Van depremi sonrasında travma sonrası stres bozukluğu belirtilerinin psikolojik dayanıklılık ile ilişkisi. *Kriz Dergisi*, 21(1), 25-32.
- Sarısoy, Gizem. "Travma Sonrası Büyümenin Derecesinin ve Travma Sonrası Büyümeyi Yordayan Etkenlerin Meme Kanseri Hastalarında İncelenmesi". Yüksek lisans tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2012.
- Sarman, A. (2012). Elazığ İli Karakoçan İlçesinde yaşanan yıkıcı deprem sonrasında, depremi yaşayan ilköğretim çağı çocuklarda kaygı düzeyi,

- depresyon belirtileri ve etkileyen faktörler, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Elazığ.
- Slyke, J. V., Post-Traumatic Growth.2014.
- Sönmez, M. O., Nazik, F., & Pehlivan, E. (2017). "Van Depremi Sonrası Üniversite Öğrencilerinde Travma Sonrası Stres Bozukluğu Prevelansı". *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 6-11.
- Sungur, M. Z. (1999). İkincil travma ve sosyal destek. *Klinik Psikiyatri*, 2(2), 105-108.
- Şeker, B. D., & Akman, E. (2014). Van Depremi Sonrası Duygusal, Bilişsel Ve Davranışsal Tepkiler: Polis Örnekleme İncelemesi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(27), 215-231.
- Şenyüz, S. (2019). Travma sonra stres bozukluğu, hayata küsme bozukluğu, travma sonrası büyüme ve yaş arasındaki ilişki: Van depremi örnekleme. Yüksek Lisans Tezi, Yakındoğu Üniversitesi, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa.
- Şevli, S. (2019). 2011 yılı Van depremlerinin yaşanan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin dikkat dağınıklığı durumlarının ve kaygı düzeylerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı, Van.
- Tedeschi, R.G., & Calhoun, L.G. (2004). " Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence". *Psychological Inquiry*, 15(1), 1 18.
- Teixeira, R. J., & Pereira, M. G. (2013). Factors Contributing to Posttraumatic Growth and Its Buffering Effect in Adult Children of Cancer Patients Undergoing Treatment. *Journal of Psychosocial Oncology*, 31(3), 235 - 265.
- Tural U, Aker T, Önder E ve ark. (2004a) Posttraumatic stress disorder and comorbid depression after Marmara Earthquake; An epidemyological study. Annual Meeting of Disaster Psychiatry Outreach, Miami Sözel Bildiri, ABD.

- Uğurluoğlu, D., & Erdem, R. (2019). Travma Geçiren Bireylerin Spiritüel İyi Oluşlarının Travma Sonrası Büyümeleri Üzerine Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 833-858.
- Updegraff, J. A., Taylor, S. E., Kemeny, M. E., & Wyatt, G. E. (2002). Positive and negative effects of HIV infection in women with low socioeconomic resources. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(3), 382– 394.
- Wang, Y., Wang, H., Wang, J., Wu, J., & Liu, X. (2013). Prevalence and Predictors of Posttraumatic Growth in Accidentally Injured Patients. *J Clin Psychol Med Setting*, 20(1), 3-12.
- Yang, Y. K., Yeh, T. L., Chen, C. C., Lee, C. K., Lee, I. H., Lee, L. C., & Jeffries, K. J. (2003). Psychiatric morbidity and post-traumatic symptoms among earthquake Victims in primary care clinics. *General Hospital Psychiatry*, 25(4), 253-261.
- Yıldırım, G., Tosun, A. (2012). Travma sonrası stres bozukluğunda bilişsel süreçler. *International Journal of Human Sciences*, (9)2, 1429-1442.
- Yılmaz, B. (2006). Arama kurtarma çalışanlarında travma sonrası stres belirtileri ve travma sonrası büyüme ile ilişkili değişkenler. Doktora Tezi: Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yu, X.N., Lau, J.T., Zhang, J., Mak, W.W., Choi, K.C., Lui, W.W., & Chan, E.Y. (2010). Posttraumatic growth and reduced suicidal ideation among adolescents at month 1 after the Sichuan Earthquake. *Journal of Affective Disorders*, 123(1), 327-331.
- Zhang, Z., Shi, Z., Wang, L., & Liu, M. (2012). Post-traumatic stress disorder, anxiety and depression among the elderly: A survey of the hard-hit areas a year after the Wenchuan earthquake. *Journal of Stress and Health*, 28(1), 61-68.

EKLER**Ek 1.****Aydınlatılmış Onam Formu:**

Bu çalışma, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Programı tarafından gerçekleştirilen bir çalışmadır.

Bu çalışma Nur Pelin Buran tarafından, İzmir Depremine Yaşayanların Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kaygı ve Psikolojik Büyüme Düzeylerinin İncelenmesi amacıyla yürütülmektedir. Araştırma tamamıyla akademik nitelikli olup çalışmadan elde edilecek bilgiler bilimsel amaca yönelik olarak kullanılacak ve alınan cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmaya yapacağınız değerli katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Anket tamamen bilimsel amaçlarla düzenlenmiştir. Anket formunda kimlik bilgileriniz yer almayacaktır. Size ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmadan elde edilen veriler yalnızca istatistik veri olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı içten ve doğru olarak vermeniz bu anket sonuçlarının toplum için yararlı bir bilgi olarak kullanılmasını sağlayacaktır.

Telefon numaranız anketörün denetlemesi ve anketin uygulandığının belirlenmesi amacıyla istenmektedir.

Yardıminız için çok teşekkür ederim.

Psk. Nur Pelin Buran

Yakındoğu Üniversitesi

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

Mail: nurpelinburan@gmail.com

Ek 2.

Bilgilendirilmiş Onam Formu:

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma Nur Pelin Buran tarafından, İzmir Depremine Yaşayanların Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kaygı ve Psikolojik Büyüme Düzeylerinin İncelenmesi amacıyla yürütülmektedir.

Bu çalışmada size bir demografik bilgi formu ve bir dizi ölçek sunulacaktır.

Demografik bilgi formu cinsiyet, yaş, gibi demografik özellikleriniz hakkındaki soruları içermektedir. Ölçekler ise; travma sonrası stres bozukluğunu, kaygıyı ve psikolojik büyüme düzeylerini ölçmeye yöneliktir.

Araştırmada bireysel sonuçlar değil grup sonuçları değerlendirilecektir. Verdiğiniz yanıtlar kesinlikle gizli kalacak, araştırma ekibi dışında kimse ile paylaşılmayacaktır. Bu çalışma süresince toplanan veriler, yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır.

Sizlere sorulan soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Soruları cevaplarken, hepsini okuyarak, boş bırakmadan cevaplandırmanız, samimi ve dürüst olmanız araştırma sonuçları için oldukça önemlidir ve araştırmanın güvenilir olmasına katkıda bulunacaktır. Daha önce de belirtildiği gibi, ölçeklerde verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli kalacaktır. Araştırmaya katılmak gönüllülük ilkesine bağlı olmakla birlikte araştırmadan istediğiniz zaman çekilme hakkına sahipsiniz. Eğer çalışmayla ilgili herhangi bir şikâyet, görüş veya sorunuz varsa bu çalışmanın araştırmacısı ile

iletişime geçmekten lütfen çekinmeyiniz (nurpelinburan@gmail.com).Eğer araştırmanın sonuçlarıyla ilgileniyorsanız Ağustos 2022 tarihinden itibaren araştırmacıyla iletişime geçebilirsiniz.

Katıldığınız için tekrar teşekkür ederim.

Yukardaki bilgileri ayrıntılı biçimde tümünü okudum ve anketin uygulanmasını onayladım.

***Evet *Hayır**

Ek 3.

Kişisel Bilgi Formu

Aşağıdaki maddeler sizinle ilgili bazı bilgileri elde etmek amacıyla sorulmaktadır. Lütfen sorulara doğru ve eksiksiz cevap veriniz.

1.Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

2. Yaş:

3.Eğitim Düzeyi:

Okur-Yazar()

İlkokul Mezunu ()

Ortaokul Mezunu ()

Lise Mezunu ()

Üniversite ()

Lisansüstü ()

Ek 4.**Travma Sonrası Büyüme Envanteri**

Sizden öğrenmek istediğimiz, yaşamınızda önemli yer tutan travmatik yaşam olaylarının, hayatınızda ne ölçüde pozitif değişikliklere sebep olduğudur. Geçmişte yaşadığınız krizden/krizlerden sonra yaşamınızda ve düşüncelerinizde meydana gelen değişimleri lütfen aşağıda verilen puanlama ölçütlerine göre 0 ve 5 arasında değerlendiriniz.

0	1	2	3	4	5
Stresli olay(lar) sonucu bu değişimi hiçbir şekilde yaşamadım.	Çok az bir düzeyde	Bir miktar	Orta düzeyde	Oldukça fazla	Stresli olay(lar) sonucu bu değişimi çok büyük ölçüde yaşadım.

1. Yaşamda önem verdiğim şeylerin öncelik sırası değişti.

(0) (1) (2) (3) (4) (5)

2. Kendi hayatıma verdiğim değerde büyük bir artış oldu.

(0) (1) (2) (3) (4) (5)

3. Yeni ilgi alanları keşfettim.

(0) (1) (2) (3) (4) (5)

Ek 5.**Deprem Sonrası Travma Düzeyini Belirleme Ölçeği**

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	İamamen Katılıyorum
1. Daha az uyuyorum	()	()	()	()	()
2. Uykumdan aniden uyanıyorum	()	()	()	()	()
3. Uykuya dalmakta güçlük çekiyorum	()	()	()	()	()

Ek 6.

DSM-5 Düzey 2 Anksiyete Ölçeği

Ad:

Yaş:

Cinsiyet: ☐Erkek ☐Kadın

Tarih:

Eğer bu ölçek bilgi veren tarafından tamamlandıysa, bu kişi ile ilişkiniz nedir?_

Tipik bir haftada, bu kişi ile yaklaşık ne kadar vakit geçiriyorsunuz? saat/hafta

Hastalara açıklama: Tamamladığınız DSM-5 1. Seviye kesitsel anketi, son 2 hafta boyunca sizin (kişiden alınan bilgi) “sinirli, kaygılı, korkmuş, gergin veya aşırı hassas hissettiğiniz”, “paniklemiş ya da korkmuş” veya/ya da “size kaygılı hissettirecek olaylardan kaçınma” durumlarının şiddetini hafif veya ağır olarak değerlendirir. Aşağıdaki sorular, **son 7 gün süresince**, bu duyguları detaylandırarak ve ne sıklıkla bu semptomlara maruz kaldığınızı soracaktır. **Lütfen sırasıyla her maddede tek kutuyu işaretleyin (tik veya x).**

							Klinisyen kullanımı
							Madde Skoru
		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman	
1	Korkmuş hissettim	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	
2	Kaygılı hissettim	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	

3	Endişeli hissettim	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	
---	-----------------------	-------------------------------	----------------------------	-------------------------------	----------------------------	-------------------------------	--

Ek 7.

Ölçek İzinleri

KKTCCELL 11:00 %31

Ölçek izni

Gelen kutusu

ben 10:49

Sn Hocam, Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bö...

Ecenur Aydın Aşık 10:55

alıcı: ben v

Merhaba, referans göstermek şartıyla elbette kullanabilirsiniz.
İyi çalışmalar dilerim.

8 Kas 2021 Pzt 11:49 tarihinde Nurpelin Buran
<nurpelinburan@gmail.com> şunu yazdı:

...

Yanıtla

Yönlendir

Mucahit Kagan 4 Kas

alıcı: ben v

Sayın Nurpelin BURAN,
Uyarlamasını yaptığımız "Travma Sonrası Büyüme
Envanterini" akademik çalışmalarınızda
kullanabilirsiniz.

Prof. Dr. Mücahit KAĞAN
EBYU- Eğitim Fakültesi, Erzincan.

Gönderen: Nurpelin Buran

<nurpelinburan@gmail.com>

Gönderildi: 3 Kasım 2021 Çarşamba 12:16

Kime: Mucahit Kagan <mkagan@erzincan.edu.tr>;

mustafa.gulec@ikcu.edu.tr

<mustafa.gulec@ikcu.edu.tr>;

murat.boysan@asbu.edu.tr

<murat.boysan@asbu.edu.tr>; hcavus@yyu.edu.tr

<hcavus@yyu.edu.tr>

Konu:

...

İLETİNİN TAMAMINI GÖSTER

Travma Sonrası
Büyüme Envant...

ben 4 Kas

Sn Hocam, Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bö...

fuat tanhan 09:19

alıcı: ben ✓

Selam
Ölçeği kullanabilirsiniz.
Ölçek puanlamasına ilişkin tüm veriler ölçek makalesinde yer almaktadır. Takıldığınız bir yer olursa buradan iletişim kurabiliriz.
İyi çalışmalar.

Prof. Dr. Fuat TANHAN
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışma ABD Başkanı
Van-TURKEY

Nurpelin Buran <nurpelinburan@gmail.com>, 4 Kas 2021 Per, 12:06 tarihinde şunu yazdı:

...

↩ Yanıtla

➡ Yönlendir

Özgeçmiş

Nur Pelin Buran, 10 Mart 1998 Salihli/Manisa doğumludur. 50.yıl ilköğretim okulu, Sekine Evren Anadolu Lisesi ve Konum Kolejinde okumuştur. Lisansını Doğu Akdeniz Üniversitesi Psikoloji bölümünde tamamladıktan sonar 2020 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisansa başlamıştır. Lisans hayatı boyunca Salihli T tipi açık/kapalı cezaevinde stajını yapmış, Turgutlu Devlet Hastanesi ve Söke Toplum Ruh Sağlığı merkezinde gönüllü olarak bulunmuştur. Ayrıca KKTC’de bulunan Neo kids kreş bünyesinde Özel gereksinimli bir çocukla 10 ay boyunca çalışmıştır. Yıldız Teknik Üniversitesi Aile Danışmanlığı Eğitimi tamamlamıştır. Şu an Ebru Şalcıoğlu Tarafından Bilişsel Davranışçı Terapi eğitimine devam etmektedir. Alana yönelik test eğitimlerine sahiptir.

İletişim Bilgileri

Nur Pelin Buran

e-mail : nurpelinburan@gmail.com

İntihal Raporu

ORJİNALLİK RAPORU

% **14**

BENZERLİK ENDEKSİ

% **13**

İNTERNET KAYNAKLARI

% **3**

YAYINLAR

% **6**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	%4
2	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	%1
3	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	%1
4	www.sos-con.com İnternet Kaynağı	%1
5	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	%1
6	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	%1
7	Submitted to Konya Necmettin Erbakan University Öğrenci Ödevi	<%1
8	Submitted to Eastern Mediterranean University Öğrenci Ödevi	<%1

Etik Kurul Raporu

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

29.11.2021

Sayın Nur Pelin Buran

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2021/1157 proje numaralı ve **“İzmir Depremini Yaşayanların Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kaygı ve Psikolojik Büyüme Düzeylerinin İncelenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

A handwritten signature in black ink, reading "Direnç Kanol".

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.